

Geir Ove Orderud

Unge voksne i utkant-Norge

**Stedstilknytning
og stedsoppfatning**

NIBR

Norsk institutt for
by- og regionforskning

NOTAT 2001:102

Forord

Foreliggende notat er utarbeidet på oppdrag for Miljøverndepartementet, ved Seksjon for byutvikling, areal og transportplanlegging. Arbeidet ble påbegynt ved utgangen av 1999 og avsluttet i løpet av år 2000. Prosjektet inngikk, sammen med lokale studier i Hedmark, Møre og Romsdal og Nord-Trøndelag, i et prosjektknippe om stedsidentitet og flytting. Østlandsforskning ved Pelle Engesæter hadde ansvaret for Hedmark, Jørgen Amdam ved Høyskolen i Volda hadde ansvaret for Møre og Romsdal og Terje Skjeggedal ved Høyskolen i Nord-Trøndelag hadde ansvaret for Nord-Trøndelag. Vårt arbeid ble brukt som en del av bakgrunnen for de lokale studiene, og hadde som mål å fremskaffe de overordnede, generelle trekkene.

Oslo, februar 2001

Steinar Johansen

Forskningsleder

Innhold

Forord	1
Sammendrag	4
1 Unge voksne – stedsoppfatning og stedstilknytning	6
2 Stedselementer og hjemstedet	7
2.1 Stedselementenes bidrag til å karakterisere hjemstedet	7
3 Naturen	8
3.1 Beskrivelse og oppfatning av naturen	8
3.2 Bruken av naturen	9
3.3 Om naturinngrep	10
3.4 Oppsummering av natur	10
4 Bebyggelsen	12
4.1 Beskrivelsen av bebyggelsen	12
4.2 Oppfatninger om bebyggelsen	12
4.3 Det generelle utbyggingsmønsteret i kommunen	13
4.4 Boligområdene og boligtilbudet	13
4.5 Kommunesenteret	14
4.6 Møtesteder i kommunesenteret	14
4.7 Transport og trafikk	15
4.8 Oppsummering av bebyggelse og kommunesenter	15
5 Det sosiale miljøet	17
5.1 Sosial likhet eller skillelinjer?	17
5.2 Åpent eller lukket, fellesskap eller seg selv nok?	17
5.3 Å bli kjent med folk og grupperelasjoner	18
5.4 Hva styrer hvem man omgås?	19
5.5 I hvilke sammenhenger treffer man andre?	19
5.6 Oppsummering av det sosiale miljøet	20
6 Det kulturelle	21
6.1 Kulturaktiviteter som karakteriserer hjemstedet	21
6.2 Hvordan blir kulturtilbudet vurdert?	21
6.3 Hvilke kulturelle begivenheter setter folk stor pris på?	21
6.4 Oppsummering av det kulturelle	22
7 Det gode bosted	23
7.1 Oppsummering av det gode bosted	25
8 Flytting	26
8.1 Bli boende eller flytte?	26
8.2 Hvorfor flytte?	26
8.3 Oppsummering av flytting	29

9	Noen hovedtrekk	30
Vedlegg 1	Statistiske forhold.....	33
Vedlegg 2	Tabeller	35

Sammendrag

Geir Inge Orderud

Unge voksne i utkant-Norge

Stedstilknytning og stedsoppfatning

NIBR-notat 2001:102

Notatet presenterer resultater fra en spørreskjemaundersøkelse i noen distriktskommuner i fylkene Hedmark, Møre og Romsdal og Nord-Trøndelag. Miljøverndepartementet er oppdragsgiver for prosjektet. Til sammen ble det sendt ut 7.500 spørreskjemaer fordelt på 2.500 i hvert fylke.

Svarprosenten ble ikke høyere enn 41. I tillegg er det en skjevfordeling etter alder og kjønn. Svarprosenten er høyere blant kvinner enn menn, og den øker med stigende alder. Derfor fokuserer vi i dette notatet på kvinner og menn i tre aldersgrupper, 20-24 år, 25-29 år og 30-34 år. Den lave svarprosenten blant de yngste gjør at resultatene for denne gruppen er beheftet med større usikkerhet enn tilfellet er for den eldste gruppen.

I undersøkelsen er det fokusert på naturen, kulturlandskapet, bebyggelsen, bosettingsmønsteret, det sosiale miljøet, kulturen og næringslivet. I tillegg har flyttespørsmålet blitt trukket inn. Målsettingen har vært å avdekke hovedtrekk som gjelder på tvers av lokale variasjoner.

Et sentralt trekk er at andelen som er positivt innstilt til hjemstedet, øker fra gruppen 20-24 år til gruppen 30-34 år. Dette gjelder begge kjønn og alle utdanningsgrupper. Imidlertid er det også viktige forskjeller etter kjønn og utdanning.

Så mange som 80-90 prosent mener naturen bidrar positivt til å karakterisere hjemstedet, men også kulturlandskapet skiller seg litt ut fra de andre elementene, med ca 50 prosent som mener det bidrar positivt. Meningene er mer delte for bebyggelsen, det sosiale miljøet, den lokale kulturen og næringslivet.

For både kvinner og menn er det å ferdes i naturen et viktig gode, men hva slags bruk av naturen de trives best med, varierer. Menn foretrekker i langt større grad enn kvinner å bruke naturen til jakt, fiske og bærplukking. Over 60 prosent av menn i aldersgruppen 30-34 år oppgir dette som viktig, og andelen er enda litt større for dem med kortest utdanning. Tilsvarende andel er 35 prosent blant kvinnene, som på sin side i større grad enn menn trives best med å bruke naturen til tur, trim og idrett (57 mot 41 prosent), en aktivitet som øker med stigende utdanning.

Generelt vektlegger flere kvinner enn menn kulturelle begivenheter som viktig, med unntak av større idrettsarrangementer. Oppfatningene om det sosiale miljøet er imidlertid delte, men de fleste mener at den sosiale likheten dominerer framfor ulikhet. Forskjellen i oppfatninger kommer best fram i tilknytning til om det sosiale miljøet er åpent eller lukket overfor innflyttere, om miljøet preges av sladder og klikkdannelser, og hva som

preger vennskapene. Oppfatningen om sladder varierer mye etter alder, fra ca 55 prosent blant de yngste til ca 31 prosent blant de eldste, og dette gjelder begge kjønn.

Bebyggelsen oppfattes også ulikt. Selv om en større andel synes å mene at bygningene er stygge enn at de er pene, er det flere som gir uttrykk for at bygningene er gode nok for sine formål. I tillegg synes en større andel å foretrekke de gamle bygningene framfor de nye. Lang utdanning gir generelt en mer kritisk holdning til bygningsmassen, men også en større sans for gamle bygninger.

Andelen som har tenkt å bli boende lenge, øker betydelig fra dem som er i begynnelsen av 20-års alderen til dem som er i begynnelsen av 30-års alderen, fra rundt 40 prosent til rundt 90 prosent. Derimot synker den noe med økende lengde på utdanningen.

Jobbrelaterte forhold er det motiv som flest har markert som viktig (rundt 60 prosent) for å flytte. De fleste har imidlertid oppgitt at flere motiver er viktige. En korrelasjonsanalyse avdekker at jobbforhold i størst grad er koplet til økonomi og utdanning. Korrelasjonen mellom de fysiske boforholdene og 'stedet og de generelle omgivelsene' er sterk. Det samme gjelder forholdet mellom stedet og det sosiale miljøet og klimaet, og mellom det sosiale miljøet og tjeneste- og kulturtilbudet.

Hvis man må flytte på grunn av jobbforhold, og jobbtilbudet er omtrent likeverdig på to steder, er det bomiljø og boligstandard, nærheten til hjemstedet, nærheten til slekt og venner, og tilgangen til natur og muligheten til å drive friluftsliv som flest mener er viktig. Kultur- og underholdningstilbudet, kafé- og restauranttilbudet og utvalget av butikker og kjøpesentre betyr ikke så mye, men det viktig for flere av de yngste enn de eldste. Korrelasjonen mellom kultur, kafé og butikk på den ene side og bomiljø, hjemsted, slekt og venner, natur og friluftsliv på den annen side er samtidig forholdsvis svak.

Generelt har studien vist at naturen er det stedsselement som i størst grad er felles i forhold til å skape en stedsidentitet, mens sosiale forhold, kultur, bebyggelse og næringsliv spiller en mer blandet rolle. Sammen med forskjellene som er avdekket for alder, kjønn, utdanning og bostedstype, viser dette at stedstilknytningen og stedsidentiteten er mangesidig og delvis motsetningsfylt.

1 Unge voksne – stedsoppfatning og stedstilknytning

Vi skal i dette notatet vise hovedtrekkene fra en spørreskjemaundersøkelse blant unge voksne i alderen 20-34 år bosatt i et utvalg kommuner i de tre fylkene Hedmark, Møre og Romsdal og Nord-Trøndelag¹. Valget av aldersgruppen 20-34 er ikke tilfeldig. Den rommer en utdanningsfase, jobbetablering og bosettingsfase, og hovedtyngden av befolkningen har slått seg ned for godt i en kommune ved fylte 35 år.

Svarprosenten endte på 41, et forholdsvis lavt nivå. Det høye totalutvalget, til sammen 7.500 personer, oppveier noe av dette, men ikke at svarprosenten er skjevfordelt etter alder og kjønn. Svarprosenten stiger med alderen, den er høyere blant kvinner enn menn (se vedlegg 1). Derfor vil dette notatet konsentrere seg om resultatene for kjønn koplet til alder. Under dette vil også utdanning bli trukket inn, og da koplet til kjønn og begrenset til aldersgruppen 30-34 år. I tillegg vil variablene bofast-innflytter, bostedstype og bostedskommune bli trukket inn noen steder.

For de fleste av spørsmålene har det vært mulig å gradere hvor viktig eller riktig utsagnet er. Det skaper selvsagt et mer komplisert mønster. Hovedsakelig vil fokus være på helt enig/viktig, men de andre kategoriene vil bli trukket inn der dette bidrar til ytterligere å beskrive forskjeller.

Spørreskjemaet har fokusert på forhold ved det fysiske miljøet (bebyggelse og natur), det sosiale miljøet og på kultur. Det har hatt en seksjon hvor man har blitt bedt om å gi uttrykk for sine egne oppfatninger, og en seksjon hvor man har blitt bedt om å beskrive stedet/området der en bor. Jeg vil bruke data fra begge de to seksjonene, men legger hovedvekten på de unge voksnes egne oppfatninger.

Ambisjonene med dette notatet er å kunne avdekke noen viktige mønstre, som så kan gi opphav til videre tenkning og teoretiske resonnementer rundt stedstilknytning som fenomen. Funnene er derfor ikke forankret i teori, men har en utforskende karakter.

¹ Hedmark: Løten, Eidskog, Grue, Åsnes, Trysil, Åmot, Stor-Elvdal, Engerdal, Tynset og Alvdal. Møre og Romsdal: Vanylven, Sande, Herøy, Ulstein, Hareid, Ørskog, Skodje, Giske, Haram og Vestnes. Nord-Trøndelag: Meråker, Leksvik, Verran, Inderøy, Snåsa, Røyrvik, Grong, Overhalla, Vikna og Nærøy.

2 Stedselementer og hjemstedet

2.1 Stedselementenes bidrag til å karakterisere hjemstedet

Egenskaper ved hjemstedet deles her i natur, kulturlandskap, bebyggelse, lokal kultur, sosialt miljø og næringsliv. Av disse skiller natur seg ut som det elementet flest mener bidrar positivt til å karakterisere hjemstedet (rundt 90 prosent), og som så godt som ingen mener bidrar negativt (under ett prosentpoeng). Deretter er det et sprang ned til kulturlandskapet som rundt halvparten mener bidrar positivt. De andre elementene ligger i intervallet 35 til 48 prosent på positivt. Andelen av respondentene som mener de enkelte elementene bidrar negativt, er på den annen side gjennomgående lave, hvor næringslivselementet ligger høyest med en negativandel opp mot ti prosent. Det er i hovedsak svaralternativet ”både/og”, men også til en viss grad ”ingen mening” som fanger opp forskjellene i viktigandelene. For bebyggelsen og den lokale kulturen er andelen som har svart både/og, generelt høyere enn andelen som har svart at elementet bidrar positivt.

Oppfatningen av flere stedselementer varierer med alder², og innbakt i dette ligger det også noen kjønnsforskjeller, men de viktigste variasjonene går langs alder. For både naturen, kulturlandskapet og den lokale kulturen er differansen for det positive bidraget mellom de yngste og de eldste fra litt under til litt over ti prosentpoeng. Størst forskjell er det for den lokale kulturen blant jenter (28 til 41 prosent) og kulturlandskapet blant gutter (48 til 60 prosent). Disse forskjellene reflekteres i motsatte variasjoner for andelen som mener de enkelte stedselementene bidrar negativt til å karakterisere hjemstedet.

Størst forskjell mellom kjønnene finner vi blant de yngste aldersgruppene og i tilknytning til stedselementene bebyggelse, det sosiale miljøet og næringslivet. Differansene holder seg imidlertid ikke når alderen øker. Andelen positive blir mer lik hverandre for kvinner og menn.

Utdanningslengde³ virker også inn. For den eldste aldersgruppen, 30-34 år, gir økt utdanningslengde blant menn økt enighet om at kulturlandskapet, den lokale kulturen og naturen bidrar positivt til å karakterisere hjemstedet, mens det motsatte er tilfellet for det sosiale miljøet, bebyggelsen og næringslivet. Kvinnene følger mennene på naturen, kulturlandskapet og bebyggelsen, men mangler entydige mønstre for de andre elementene.

² Respondentene er fordelt på tre aldersgrupper: 20-24 år, 25-29 år og 30-34 år.

³ Det benyttes tre utdanningskategorier: i) til og med videregående skole, ii) høyskole til og med tre år utover videregående, iii) høyskole av lenger varighet enn tre år.

3 Naturen

3.1 Beskrivelse og oppfatning av naturen

Hedmarkskommunene er preget av skog- og fjellandskap. For Møre og Romsdal sin del dominerer kystlandskapet, mens det er en større blanding i Nord-Trøndelag, både fjord, innland og kyst. Slike trekk legger premisser for hvordan naturen brukes og oppfattes, men de viktigste premissene er av sosial karakter.

Få er enige i et utsagn om at man 'ikke bryr seg om å ferdes i naturen', og få er uenig i utsagnet 'ferdes i naturen betyr mye for meg'. Naturen som arena for fritidsaktiviteter, er derfor viktig, men betydningen av den øker med alder, og det gjelder i større grad blant menn enn kvinner. Unge kvinner bryr seg noe mer om naturen enn unge menn. Blant menn øker andelen som er helt enig at det å ferdes i naturen betyr mye, fra 41 prosent blant de yngste til 63 prosent blant de eldste. Blant kvinner stiger andelen fra 47 til 65 prosent.

Imidlertid synes ikke utdanningslengde å bety noe særlig for betydningen av å ferdes i naturen for menn i aldersgruppen 30-34 år. Det gjør det derimot for kvinner, hvor økt utdanning øker betydningen av ferdsel i naturen fra 57 til 80 prosent.

Hovedtyngden av respondentene er helt enig i at et variert dyre- og planteliv er bra, og nesten ingen er uenige i dette. For begge kjønn øker andelen som er helt enig i dette utsagnet med alder, men noe mer blant menn enn kvinner. Økt utdanning gir også økt oppslutning om utsagnet, og det gjelder begge kjønn.

På den annen side er meningene langt mer delte om innslaget av rovdyr, og det gjelder for alle grupper. Skepsisen øker med alder for begge kjønn, og mer blant menn enn kvinner, slik at skepsisen blant de eldste er omtrent lik for kvinner og menn. Størst forskjell er det imidlertid for utdanningslengde blant menn. Kun 13 prosent av menn i aldersgruppen 30-34 år, og med lengst utdanning, mener et økende innslag av rovdyr er negativt, mens 42 prosent blant dem med inntil videregående skole har en slik oppfatning. En slik forskjell er det ikke blant kvinner i denne aldersgruppen. Samtidig er det et faktum at skepsisen til rovdyr er høyest der innslaget av rovdyr er størst, og hvor rovdyra tar livet av et ikke ubetydelig antall husdyr på beite, som i Nord-Trøndelag innland og Østerdalen.

Derimot er det få som er uenig i at åker og eng beriker naturmiljøet, eller er enig i at innmarka representerer en barriere mot naturen. Åker og eng oppfattes som positive bidrag til naturmiljøet, og andelen som er helt enig den berikende effekten, øker sterkt med alder for begge kjønn. I tillegg gir økt utdanning blant kvinner en høyere andel som mener åker og eng beriker naturmiljøet.

For utsagnet om innmarka, er det først og fremst blant dem som er uenig i at innmarka representerer noen barriere, at aldersforskjellen gjør seg gjeldende. Økende alder gjør at

denne andelen så godt som dobles for begge kjønn, fra 22-25 til 42-50 prosent. Stigende utdanning har samme effekt, og andelen som er uenig i at innmarka representerer noen barriere, øker prosentvis omtrent like mye som for alder.

Om fjellet, skog/mark eller sjø/vann betyr mye, avhenger av naturen der folk bor. Er det mye skog, øker andelen som setter pris på skog og mark. Er det mye fjell, øker andelen som setter pris på fjellet. Er det mye sjø og vann, øker andelen som setter pris på dette. For eksempel spiller skog og mark en viktig rolle for dem som bor i Solør-regionen, mens fjellet betyr mye i nordre deler av Østerdalen og innlandet i Nord-Trøndelag. Sjø og vann betyr mye i kystkommunene, men også for Solør.

I kystkommunene i Møre og Romsdal og Nord-Trøndelag oppgis mulighetene for friluftsliv om sommeren til å være bedre enn muligheten om vinteren. Derimot oppgis mulighetene som omtrent like gode i Hedmark. Vi ser dermed at naturforholdene legger premisser for hva slags naturtyper som betyr mest for folk, og for når på året flest mener det er gode muligheter til å drive friluftsliv.

3.2 Bruken av naturen

De unge voksne er blitt spurt om hva slags naturaktivitet de trives best med, og de har fått forholde seg til alternativene i) jakt, fiske, bærfangst; ii) tur, trene, trimme og idrett; iii) kikke på dyr, fugl og planter; iv) gå i urørt natur; v) ikke treffe så mange andre, ro og fred.

Prioriteringen av naturen øker med alder, og dette reflekteres også i bruken av naturen. Størst forskjell er det for jakt/fiske/bærplukking og tur/trene/idrett, og her gjør både alder, kjønn og utdanning seg gjeldende.

Jakt-, fiske- og bærinteressene øker med alderen for både kvinner og menn, men den stiger dobbelt så mye blant menn som blant kvinner, og det fra et nivå som er 20 prosentpoeng høyere. Det betyr at i underkant av 2/3 av mannfolkene i aldersgruppen 30-34 år liker disse aktivitetene mot i overkant av 1/3 av kvinnene i samme aldersgruppe. Lengden på utdanningen synes imidlertid ikke å bety noe for kvinnene, mens den derimot betyr noe for menn. En noe høyere andel av dem med inntil videregående skole trives best i naturen når de kan jakte, fiske eller plukke bær. Vi kan også merke oss at jakt, fiske og bærfangst spiller en større rolle i innlandskommunene enn kystkommunene. Samtidig er dette den aktiviteten som er flest er uenig i at de trives med, og det gjelder ikke uventet i størst grad de yngste kvinnene (ca 29 prosent).

På den annen side får tur/trene/idrett en høyere tilslutning blant kvinner enn blant menn, og differansen holder seg på omtrent 17 prosentpoeng i alle tre aldersgrupper. Samtidig viser det seg at økt utdanning gir større oppslutningen om denne aktiviteten, men mer blant kvinner enn blant menn. Dermed blir differansen mellom de eldste kvinnene med lengst utdanning og de eldste mennene med kortest utdanning nesten 30 prosentpoeng.

Også kikke på fugler, dyr og planter får økt betydning fra begynnelsen av 20-års alderen til begynnelsen av 30-års alderen, mens urørt natur og det å ikke treffe mange andre ikke varierer systematisk.

3.3 Om naturinngrep

Få sier seg helt enig i at det er alt for mange skjæmmende inngrep i naturen, mens flertallet er uenig i et slikt utsagn. Det er også få som er helt enig at hogst reduserer naturopplevelsen, eller at det bygges for mange skogsbilveier eller hytter. På den annen side er det heller ikke så mange som sier seg helt enig i at naturressursene må utnyttes økonomisk, men tilslutningen til at hogst holder skogen i hevd er noe større. Svarene gir derfor et inntrykk av at inngrep i naturen er et både/og forhold, hvor mange er litt enig og mange ikke har noen mening. Helhetsbildet om at folk vurderer naturen positivt står fortsatt ved lag, men det har kommet inn noen nyanser.

Oppfatningen om at hogst holder skogen i hevd, øker med alder blant både kvinner og menn, og differansen mellom de yngste og eldste er ca 17 prosentpoeng for begge kjønn, selv om nivået ligger litt høyere blant menn.

En viktig forskjell mellom kvinner og menn framkommer i synet på at naturressursene må utnyttes økonomisk. Generelt slutter menn i større grad enn kvinner opp om dette, og en slik tilslutning øker med alderen for menn. Andelen som ikke har noen mening, er, som for mange andre utsagn, forholdsvis høy blant de yngste, men i forhold til økonomisk utnytting av naturen reduseres andelen betydelig mer blant menn enn kvinner. Økt utdanning blant menn (30-34 år) gir økt oppslutning om økonomisk utnytting av naturressursene, mens dette ikke på samme måte er tilfellet for kvinnene.

I tillegg er andelen som mener hogst holder skogen i hevd, størst i typiske skogsområder som deler av Nord-Trøndelag og Hedmark.

3.4 Oppsummering av natur

Naturen som stedslement, og til en viss grad kulturlandskapet, vurderes mer positivt enn det menneskeskapt i form av bebyggelse eller relasjoner mellom folk. Stigende alder og oppvekst på stedet gir generelt en mer positiv oppfatning av bidragene fra alle stedslementene, mens utdanningslengden fører til både mer og mindre positiv innstilling.

Å ferdes i naturen betyr mye for de aller fleste. Økt utdanning og alder forsterker betydningen av å ferdes i naturen. De fleste setter også pris på et variert dyre- og planteliv, selv om rovdyrinnslaget er mer omdiskutert. I tillegg oppfattes åker og eng generelt som et positivt bidrag for stedet. Mye skog, fjell eller vann, påvirker hva slags natur folk foretrekker.

I bruken av naturen er menn i langt større grad enn kvinner opptatt av jakt, fiske og bærplukking, og den eldste gruppen av menn har i større grad enn den yngste slike interesser. Samtidig bidrar synkende utdanningslengde blant de eldste til økt interesse for jakt osv.

Kvinner trives derimot i større grad enn menn best med å bruke naturen til tur, trim og trening. For begge kjønn, men mest blant kvinner, øker oppslutningen om disse aktivitetene med stigende alder. I tillegg øker interessen med utdanningslengden, slik at langtidsutdannede kvinner i alderen 30-34 år trives klart best med å bruke naturen til tur, trim og trening.

Folk synes ikke det er plagsomt mange skjæmmende inngrep i naturen, men flere gir uttrykk for å være litt enig i at forskjellige typer naturinngrep er skjæmmende. De fleste mener (helt enig/litt enig) hogst bidrar til å holde skogen i hevd, og denne oppfatningen

øker med alder, samtidig som "hevd"-oppfatningen gjør seg mer gjeldende blant respondenter som bor i områder med mye skog.

4 Bebyggelsen

4.1 Beskrivelsen av bebyggelsen

Flere er enig i enn uenig i at trebygninger gir stedet karakter. I tillegg er de fleste uenig i at murbygninger preger stedet. Treet som bygningsmateriale er derfor et trekk ved bebyggelsen i disse områdene

Det færrest er enig i og mange uenig i, er at det er en egenartet arkitektur på stedet, samtidig som forholdsvis få sier seg uenig i at en karakterløs bebyggelse preger stedet. Dette peker i retning av at bebyggelsen er sammensatt, men også litt karakterløs, en oppfatning som øker med alderen.

Imidlertid vil bebyggelsen variere en del mellom områdene. Noen interessante trekk er at: i) rådhus, samfunnshus etc i størst grad kjennetegner nordlige deler av Østerdalen; ii) storslåtte bondegårder er mest framtrεδene i Østerdalen og Nord-Trøndelag fjord, samt delvis Nord-Trøndelag innland; iii) Den karakterløse bebyggelsen gjør seg spesielt gjeldende på Hareidlandet.

Generelt mener en større andel at området preges av spredt enn av tett bebyggelse, og det gjelder overalt, med unntak av Hareidlandet, og mest i nordlige deler av Østerdalen.

4.2 Oppfatninger om bebyggelsen

Andelen som er helt enig i de enkelte utsagnene, er gjennomgående lave, og det tyder på at holdningene generelt sett er både/og. Vi kan merke oss at andelen som er uenig i at det er for mange gamle bygg, ligger rundt 60 prosent, mens rundt halvparten er uenig i at det er bygd for mye nytt på bekostning av fine eldre bygninger. Såpass mange som rundt 40 prosent er også uenig i at det er mange flotte bygninger på stedet, mens i underkant av 30 prosent mener at bygningene er bra nok for sine formål.

Det generelle bildet synes derfor å være at bygningene tas som de er, selv om bygningsmassen som helhet ikke oppfattes som noen estetiske nytelse. Samtidig er meningene delte med hensyn til om gamle bygninger er fine og blir fortrent av nye bygg.

Undersøkelsen avdekker ikke så mange forskjeller langs alder-/kjønnsvariablene, men noen trekk avtegrner seg når vi ser helt enig, litt enig osv under ett. For begge kjønn synker andelen som er helt/litt enig i at det er for mange gamle bygninger, med alder. Det motsatte er tilfellet for utsagnet om at det er bygd for mye nytt på bekostning av fine eldre bygninger. Det gamle synes dermed å bety mer for gruppen 30-34 år enn 20-24 år. Kjønnen synes derimot ikke å bety noe særlig, verken for disse eller de andre utsagnene.

Utdanningslengden har imidlertid noe å si, og for begge kjønn øker andelen som mener det er mange stygge bygninger med stigende utdanning. Det motsatte er tilfellet for utsagnet om at bygningene er bra nok for sine formål. Økt utdanning gir dermed opphav til mer misnøye med hvordan bygningsmassen ser ut, og man er i noe mindre grad villig til å si at bygningene er bra nok for sine formål. I tillegg viser det seg at det er de langtidsutdannede kvinnene som i størst grad mener at det er bygd for mye nytt på bekostning av fine eldre bygg. Den gamle bebyggelsen står dermed sterkest blant de eldste kvinnene.

Det er spesielt i nordlige deler av Østerdalen og delvis Solør at mange mener det er blitt bygd for mye nytt på bekostning av fine eldre bygninger.

4.3 Det generelle utbyggingsmønsteret i kommunen

Det er flere som er enig i at for mye av utbyggingen skjer i kommunesenteret enn at bebyggelsen er for mye spredd. Flere mener også at den spredte bebyggelsen gir god integrering av bo- og naturmiljøet enn at den gir et oppsplittet lokalmiljø. Flere enn dem som er skeptiske til den spredte bosettingen, mener at det er for langt fra boligene til sentrumsfunksjonene.

Verken for kvinner eller menn gir alder opphav til store forskjeller i andelen som er helt enig i de forskjellige utsagnene. Når vi ser helt enig og litt enig i sammenheng, viser det seg at de yngste i minst grad mener det er for mye utbygging i kommunesenteret, og i minst grad mener at en spredt bebyggelse gir god integrering av bo- og naturmiljøer. Dette gjelder også begge kjønn, og andelene er omtrent like store for begge kjønn.

Utdanningslengden gir opphav til forskjeller. For begge kjønn er det de med kortest utdanning, inntil videregående skole, som i størst grad mener at for mye av utbyggingen skjer i kommunesenteret, og blant menn er det den samme gruppen som i størst grad mener at spredt utbygging gir god integrasjon av bo- og naturmiljø. Det motsatte er imidlertid tilfellet blant kvinner.

Vi kan også merke oss at andelen som mener for mye utbygging skjer i kommunesenteret, er langt høyere blant dem som oppgir at de bor i spredtbygde strøk enn i tettsteder, samtidig som denne gruppen i større grad enn tettstedsbeboerne, er helt enig i at den spredte bebyggelsen gir god integrering av bo- og naturmiljø. Bostedsvalget er derfor koplet til oppfatningen om utbyggingsmønsteret, og det er ikke uventet.

Oppfatningen om at det er for mye utbygging i kommunesenteret, gjør seg spesielt gjeldende i Solør og det sørlige området av Møre, mens andelen er på Hareidlandet. Tilslutningen til utsagnet om at den spredte bebyggelsen integrerer bo- og naturmiljø, står sterkest i Solør, Østerdalen nord og Nord-Trøndelag innland.

4.4 Boligområdene og boligtilbudet

Omtrent halvparten av de unge gir uttrykk for at de er helt enig i at boligområdene i kommunen ligger fint til i terrenget, og bare noen få er uenig i dette. I tråd med dette er det også få som er helt enig i at mange boligområder ligger på mindre attraktive steder, men samtidig er over 1/3 av de unge litt enig i dette utsagnet.

Alder gir opphav til et klarere mønster blant kvinner enn menn. Det er de eldste som er mest enig i at mange boligområder ligger fint til i terrenget, mens derimot mindre

attraktive steder står sterkest blant de yngste. Det er også de yngste som i størst grad er helt enig i at det mangler arealer til lek/idrett i tilknytning til boligområdene. På den annen side er det større enighet blant de eldste om at tomtene i nye boligområder generelt er for små.

Mangelen på lekearealer gjør seg mest gjeldende i kommuner i Møre og Romsdal og Nord-Trøndelag fjord. Et lite tilbud på tomter er mest framtrødende i sørlige og nordlige deler av Møre, samt Nord-Trøndelag fjord. Et for lavt tilbud av leiligheter sentralt synes å være mest påtrengende i Østerdalen nord.

4.5 Kommunesenteret

Generelt er 'helt enig'-andelene lave, men når helt enig og litt enig slås sammen og uenig trekkes inn, framkommer det et klart mønster. På samme måte som for bebyggelsen generelt, er det få som mener kommunesenteret preges av en enhetlig og harmonisk stil. Over halvparten er uenig. Derimot er nesten 2/3 helt enig/litt enig i at det er et sammensurium av ulike typer bygg. Dette mønsteret gjelder for begge kjønn.

En liten andel mener kommunesenteret skjemmes av større transportårer, mens over halvparten er uenig. På den annen side er i underkant av 60 prosent helt eller litt enig i at det er for få/for dårlige grøntområder. Andelen som er helt enig i dette utsagnet, er høyere blant kvinner enn menn.

En stigende alder øker oppfatningen om at kommunesenteret er et sammensurium av ulike typer bygg for begge kjønn. Blant kvinnene er det i tillegg de yngste som mener kommunesenteret har et for dårlig tilbud på boliger. Forskjellig lengde på utdanningen gir ikke noe entydig mønster blant mennene. Derimot viser det seg at lenger utdanning blant kvinner gir økt enighet om at kommunesenteret preges av et sammensurium av ulike typer bygg, og at det er for få og dårlige grøntområder.

Hareidlandet skiller seg ut med en liten andel som mener det er en enhetlig og harmonisk stil, og en høy andel som mener det er et sammensurium av forskjellige typer bygg. Andelen som er helt enig i at større transportårer skjemmer kommunesenteret, og at det er for få og for dårlige grøntarealer, er også forholdsvis høy.

4.6 Møtesteder i kommunesenteret

Folk treffes lettest på handlesenter og butikker. Hvis vi slår sammen helt enig og litt enig, er det imidlertid like mange som mener skoler og idrettsarenaer i kommunesenteret er viktige møtesteder. De dekker imidlertid forskjellige behov til forskjellige tider.

Forholdsvis få gir uttrykk for at det er gode muligheter til å sette seg ned på benker eller at torg/gågate fungerer fint som møteplass. Derimot mener forholdsvis mange at man må gå på kafé for å få satt seg ned. Heller ikke biblioteker og samfunnshus er viktige steder for å møtes. I tillegg bør det nevnes at nesten 40 prosent er helt enig i et utsagn om at man bare utfører nødvendige ærender i kommunesenteret.

Kvinner skiller seg mest fra menn ved bruken av kafé, handlesenter/butikker, samt skoler og idrettsarenaer som møtesteder. Differansene er små for alder, men blant menn øker enigheten i at folk møtes lettest på handlesenter/butikk med stigende alder, noe som ikke er tilfellet for kvinner. For begge kjønn gjelder det imidlertid at betydningen av bibliotek og samfunnshus som møtested øker med alder. Også skoler og idrettsarenaer spiller en

viktigere rolle for de eldste av begge kjønn. Utdanningen spiller imidlertid mindre rolle for hvilke møtesteder man benytter, men handlesenter/butikker figurerer oftere blant dem med kortest utdanning.

4.7 Transport og trafikk

Rundt 40 prosent er uenig i at trafikken skaper få eller ingen problemer. Det gjelder begge kjønn. Blant menn er andelen som mener det er problemer litt høyere, mens det varierer litt blant kvinnene på grunn av andelen som ikke har noen mening. Generelt er det to problemer som peker seg ut: Litt under halvparten er helt enig i at transporttilbudet er et problem, og 30 til 40 prosent er helt enig i at trafikksikkerheten for gående og syklende er et problem.

Vektleggingen av hvilke forhold som skaper problemer, varierer imidlertid. Med unntak av store avstander og transporttilbudet som er mest vektlagt blant de yngste, øker andelen som er helt enig i de forskjellige problemtypene med stigende alder.

Forskjellen mellom kjønnene kommer først og fremst til syne i tilknytning til problemer på grunn av høye hastigheter og råkjøring. Selv om andelen som er helt enig i dette utsagnet, generelt er lav for begge kjønn, er den høyere blant kvinner enn menn. I tillegg er kvinnene litt mer opptatt av trafikksikkerheten for gående og syklende enn det menn er.

Utdanning spiller heller ikke her noen stor rolle. Blant menn er det en tendens til at trafikksikkerheten for gående og syklende i størst grad oppfattes som et problem blant dem med kortest utdanning. Det samme er tilfellet for transporttilbudet.

Avstander og transporttilbud som et problem er mer framtrødende blant dem som bor i bygdeområdene enn på tettsteder. Dårlig trafikksikkerhet for gående og syklende gjør seg også mer gjeldende på bygda enn i tettstedene. Trafikk gjennom sentrum nevnes derimot hyppigere i den største tettsteds-kategorien, 3.000 til 10.000 innbyggere.

4.8 Oppsummering av bebyggelse og kommunesenter

Den spredte bebyggelsen oppfattes som mer karakteristisk enn den tette, og trebygninger synes å dominere. Holdningen til bygninger og bebyggelse preges av både/og. Noen liker det gamle og noen det nye, mens atter andre tar bygningene som de er. Økt lengde på utdanningen gir en økt forkjærlighet for gamle hus og en kritisk holdning til den eksisterende bygningsmassen, og det gjelder mest blant kvinner.

Generelt synes folk å være fornøyd med et spredt bebyggelsesmønster, som de mener gir god integrering av boliger og natur. Disse oppfatningene styrkes med økende alder og spredtbygd bosetting. Bygdeboere mener også i større grad enn tettstedsboere at for mye av utbyggingen skjer i kommunesenteret.

Folk mener at boligområdene i kommunen ligger fint til, men mange mener samtidig at tomtene er for små, og at tilbudet på leiligheter i kommunesenteret er noe mangelfullt. Mest kritiske til boligtilbudet er de yngste og de med kortest utdanning.

De fleste mener kommunesenteret er et sammensurium av ulike bygg, men stigende alder og utdanningslengde forsterker et slikt syn. I tillegg mener mange at det er mangel på grøntområder i kommunesenteret, og det gjelder spesielt kvinner og de med kort utdanning.

Det er butikker og handelssentre som er de mest brukte møtestedene i kommunesenteret, samtidig som det generelt sies å være få muligheter til å sette seg ned på benker. Man må ofte legge turen innom en kafé for å få satt seg. Spesielt kvinner mener dette, mens yngre i større grad enn andre bruker gågata.

De mest nevnte trafikkproblemene gjelder gående og syklende, samt transporttilbudet. Det gjelder spesielt i bygdeområdene. I tillegg øker oppfatningen av trafikken som et problem med alderen, med unntak av avstander og transporttilbudet som framheves mer blant de yngste.

5 Det sosiale miljøet

5.1 Sosial likhet eller skillelinjer?

Det er generelt lave andeler som har sagt seg helt enig i de enkelte utsagnene. Derfor er det behov for å trekke inn de andre svaralternativene for å avdekke eventuelle mønstre. Størst andel uenige er det på utsagnet om sterke klasseskiller mellom rike og fattige, med rundt 70 prosent. Andelen uenige er også høy for kjønnsbestemte sosiale skillelinjer, med rundt 60 prosent, mens rundt halvparten er uenig i at utdanning gir opphav til sosiale skillelinjer. Andelen uenige er minst for utsagnet om at den sosiale likheten preger lokalsamfunnet, med rundt 20 prosent. Dette mønsteret gjelder begge kjønn, og viser at den generelle oppfatningen heller i retning av at det sosiale miljøet preges av likhet, men som påpekt er det lave andeler helt enig. Folk er derfor bare litt enig i at den sosiale likheten dominerer.

For begge kjønn er det en tendens til at oppfatningen om sosial likhet øker med alder, men tendensen er klarere blant mannfolkene. Det kan i tillegg, når også andelen uenige trekkes inn, spores en tendens til at de yngre i større grad mener det er klasseskiller mellom rike og fattige, samt sosiale skillelinjer som følger kjønn og utdanning.

Når helt enig og litt enig ses under ett, er det blant de eldste mennene en tendens til at økt utdanning også gir økt enighet om at det er klasseskiller eller sosiale skillelinjer. Et slikt mønster framkommer ikke like klart blant kvinnene, selv om den samme tendensen gjør seg gjeldende for 'litt enig'-markeringene. Oppfatningen blant langtidsutdannete kvinner heller altså i samme retning som tilsvarende gruppe blant mennene, dog ikke like sterkt.

I tillegg kan det noteres at utsagnet om sosial likhet står sterkere blant beboere i spredtbygde strøk enn i tettstedene, og minst i den største tettstedskategorien, 3.000 til 10.000 innbyggere.

5.2 Åpent eller lukket, fellesskap eller seg selv nok?

Det er delte meninger om det sosiale miljøet er lukket og vanskelig tilgjengelig for innflyttere eller om åpenheten overfor innflyttere og de som skiller seg ut, dominerer. Rundt 40 prosent er uenige i begge utsagnene. Hvis helt enig og litt enig legges sammen, sier mellom 30 og 40 prosent seg enig i hvert av de utsagnene, slik at inntrykket av delte oppfatninger forsterkes.

Et av utsagnene beskriver miljøet som preget av sterk lokalpatriotisme, mens et annet peker på en sterk dugnadsånd, og et tredje sier at folk er seg selv nok. Det siste utsagnet har en negativ valør, mens dugnadsånden av de fleste blir oppfattet som positivt. Lokalpatriotismen kan tolkes i begge retninger. Imidlertid er det omtrent like store

andeler på helt enig, litt enig, osv for alle tre utsagnene. Igjen et tegn på at oppfatningen om det sosiale miljøet er delt, men i motsetning til åpent versus lukket, ligger hovedtyngden av markeringene her på litt enig, enten det er sterk lokalpatriotisme, dugnadsånd eller at folk er seg selv nok.

Det er generelt ikke store forskjeller mellom kvinner og menn i andeler som mener det ene eller andre om disse forholdene, det åpne versus lukkede, dugnadsånd versus å være seg selv nok, eller om det er sterk lokalpatriotisme.

Blant menn er det heller ingen klare forskjeller i synet på lukkethet og åpenhet når alder trekkes inn. Det er det imidlertid blant kvinnene, og andelen som mener det sosiale miljøet er lukket, synker med stigende alder.

Derimot øker oppfatningen om en sterk dugnadsånd med alder for begge kjønn, mens de yngste av begge kjønn er minst enig i at lokalpatriotismen preger lokalsamfunnet.

Utdanning gir opphav til få forskjeller, men det kan synes som økt lengde på utdanningen blant menn øker enigheten i at det sosiale miljøet er lukket. For noen utsagn kompenseres lave 'helt enig'-andeler av høye 'litt enig'-andeler.

De som er bosatt på bygda, er imidlertid i større grad enn tettstedsbeboerne helt enig i utsagnene om lokalpatriotisme og dugnadsånd. Spesielt varierer tilslutningen til utsagnet om dugnadsånd mye, med 16 prosentpoeng.

Regionalt kan vi merke oss at andelen med helt enig på lukket sosialt miljø er forholdsvis høy på Hareidlandet, som også har en høy andel på sterk lokalpatriotisme, men lav andel på dugnadsånd.

5.3 Å bli kjent med folk og grupperelasjoner

Blant menn er det flere som er enig i at det er lett å bli kjent med folk enn vanskelig å komme inn på folk, og motsatt for andelen uenige. Selv om vi finner det samme mønsteret blant kvinner, er differansen mye mindre enn den er hos menn. Det skyldes både at andelen som mener det er vanskelig å komme inn på folk, er lavere blant menn enn kvinner, og at en høyere andel menn enn kvinner mener det er lett å bli kjent med folk. Det betyr at menn i større grad vurderer miljøet som åpent.

Denne forskjellen mellom kvinner og menn forsterkes av at kvinner i noe større grad enn menn gir uttrykk for at det er stort innslag av klikker, mens menn i noe større grad er enig i at de fleste, uansett hvem de er, har noen de omgås. Imidlertid er opp mot halvparten av begge kjønn helt enig i at det er mye snakk/sladder bak ryggen på folk. Få er uenig i dette. Det store flertallet, blant begge kjønn er også helt eller litt enig i at de som skiller seg ut, lett blir frosset ut, men like mange er enig i at vennskap som først er etablert, er bunnsolide.

Oppfatningen er dermed også delte når det gjelder det å bli kjent/vennskap versus og klikker og baksnakking, hvor kvinner i større grad enn menn oppfatter miljøet som lukket og preget av sladder.

Det er imidlertid noen viktige aldersforskjeller. For begge kjønn synker andelen som mener det mye sladder bak ryggen på folk, betraktelig fra den yngste til den eldste aldersgruppen, fra ca 54 til ca 31 prosent. Andelen synker også mye for utsagnet om at de som skiller seg ut, lett blir frosset ut, og mest blant kvinner (34 til 18 prosent). Det at oppfatningen om mer åpenhet og toleranse er størst i den eldste aldersgruppen, forsterkes

av en at den eldste gruppen kvinner i litt større grad mener det er lett å bli kjent med folk, og i mindre grad mener det vanskelig å bli kjent med folk.

Utdanningslengden gir imidlertid ikke opphav til like entydige forskjeller, verken for kvinner eller menn. Det kan imidlertid nevnes at det er de med kortest utdanning som i størst grad mener det er lett å bli kjent med folk, og det gjelder begge kjønn.

Bostedstype avdekker at de som bor i spredtbygde strøk, i større grad enn de som bor i tettbygde strøk, mener det er lett å bli kjent med folk, i mindre grad mener det er vanskelig å komme inn på folk, i mindre grad mener det er mye sladder, i mindre grad mener man lett blir frosset ut, i mindre grad mener det er klikker, og i større grad mener alle har noen de omgås. Altså, større grad av åpenhet/vennskap og mindre grad av sladder og klikker på bygda enn i tettstedene.

5.4 Hva styrer hvem man omgås?

Fritidssysler fulgt av hvor man bor i kommunen er de to forholdene som flest er helt enig eller litt enig i, og som færrest er uenig i styrer hvem man omgås. Dette gjelder begge kjønn, uansett alder og utdanning. Derimot synes verken økonomi, utdanning, yrke eller familieband å bety så veldig mye for hvem man omgås, og rundt halvparten har sagt seg uenige i disse utsagnene. Forenings- og organisasjonslivet kommer i en mellomstilling.

Kvinner er imidlertid mer enig i at familiebandene styrer hvem man omgås enn det menn er, og blant kvinner er dette en oppfatning som øker med alder, noe som ikke på samme måte gjør seg gjeldende blant menn. Fritidssystemene som styrende for hvem man omgås, varierer mer etter alder blant menn enn blant kvinner, 10 prosentpoeng mot tre.

Utdanningsvariabelen synes å bety mer blant menn enn kvinner. Men for begge kjønn, øker oppfatningen om at utdanningsnivået i stor grad påvirker hvem man omgås, med økt utdanning. Og for begge kjønn, selv om forskjellen er klarest blant menn, øker andelen som mener yrket i stor grad er avgjørende for hvem man omgås, med stigende utdanning. I tillegg øker andelen blant menn som mener fritidssysler og foreninger/organisasjoner styrer vennskapskretsen, med lengden på utdanningen.

Et annet forhold er at fritidssystemene betyr mer for dem som bor i tettsteder enn på bygda, mens hvor man bor i kommunen og familiebandene spiller en større rolle for dem som bor på bygda.

5.5 I hvilke sammenhenger treffer man andre?

Besøk hjem til bekjente og arbeidsplassen/arbeidsmiljøet er de to arenaer flest oppgir at de treffer andre på, med 70 til 80 prosent helt enig. Deretter følger skoler og barnehager, foran en gruppe av arenaer som omfatter tilfeldige møtesteder utendørs, butikker og kjøpesentre, organiserte fritidsaktiviteter og kultur- og underholdningssteder.

Den viktigste forskjellene mellom kvinner og menn finner vi for skoler/barnehager og butikker/kjøpesentre, med en differanse på ca 20 prosentpoeng. For besøk hjem til hverandre og kultur/underholdningssteder er differansen rundt ti prosentpoeng i favør av kvinnene.

For begge kjønn er det skoler/barnehager og forenings-/organisasjonslivet som varierer mest med alder, og betydningen øker med stigende alder, ikke uventet. I tillegg synes

gågata å være et mer aktuelt møtested for de yngre kvinnene enn det er når de passert 30 år.

Vi ser at arenaene hvor folk møtes, påvirkes av kjønnsroller, familiefase og arbeidsliv. Derimot betyr ikke lengden på utdanningen noe særlig i denne sammenheng. Det eneste synes å være at butikker og kjøpesentre er et viktigere møtested for dem med kort utdanning, og det gjelder begge kjønn.

Butikker/kjøpesentre, kultur/underholdningssteder, gågata i kommunesenteret, tilfeldige møtesteder og organiserte fritidsaktiviteter fungerer i større grad som møtestedarenaer for dem som bor i tettstedene enn på bygda. Derimot er foreningslivet viktigere for bygdeboerne.

5.6 Oppsummering av det sosiale miljøet

De fleste mener at den sosiale likheten preger lokalsamfunnet. Verken klasse, kjønn eller utdanning synes å gi opphav til sterke ulikheter. Stigende alder gjør at oppfatningen om sosial likhet styrkes, mens de yngste i noe større grad mener kjønn, utdanning og klasse gir opphav til skillelinjer.

Det er delte meninger om det sosiale miljøet er åpent eller lukket for innflyttere. Derimot mener flertallet at det er en sterk lokalpatriotisme og dugnadsånd. Denne oppfatningen øker med alder og utdanningslengde, og den er sterkest blant bygdeboerne.

Flertallet mener at det er lett å bli kjent med folk, men et stort mindretall gir uttrykk for det motsatte. Den største forskjellen er knyttet til utdanning, og det er de med kortest utdanning som i minst grad er helt enig i at det er lett å bli kjent med folk.

Nesten halvparten er helt enig i at det er mye sladder og over halvparten er helt enig eller litt enig i at det er klikkdannelser og utfrysing av dem som skiller seg ut. På den annen side mener nesten halvparten at alle har noen de omgås. Den største forskjellen er koplet til alder, og det er de yngste som i størst grad mener det er sladder, utfrysing og klikker.

Fritidssysler og bosted i kommunen har mye å si for hvem man omgås. Dette gjelder i størst grad de unge, og bostedet gjør seg mest gjeldende for de yngste. Folk treffes oftest i tilknytning til besøk hjem til hverandre, på arbeidsplassen, og deretter skole/barnehage, som teller mer for de eldste enn de yngste.

6 Det kulturelle

6.1 Kulturaktiviteter som karakteriserer hjemstedet

Det er idretten flest mener bidrar til å karakterisere hjemstedet kulturelt. Bare 10-20 prosent er uenig i dette, men heller ikke mer enn 20-30 prosent er helt enig i idrettens betydning. Det fleste er litt enig, og det er disse to utsagnene til sammen som gjør at idretten står sterkt i forhold til å karakterisere det sosiale og kulturelle miljøet.

Alt sett under er det ikke så mye som skiller de andre utsagnene, kirken, kulturelle mønstringer, organisasjonslivet og sterke kulturpersonligheter, men det sistnevnte står litt sterkere enn de andre, med opp mot 20 prosent. I tillegg mener kvinner i noe større grad enn menn at kirken betyr noe for det kulturelle miljøet.

Blant kvinner øker oppslutningen om idrettens betydning med utdanning. Når litt enig trekkes inn, er det et liknende mønster blant menn. For begge kjønn øker også andelen som mener organisasjonslivet betyr noe, med stigende utdanning, men tendensen er klartest blant kvinner. I tillegg oppfattes idretten som viktigere i tettstedene enn på bygda.

6.2 Hvordan blir kulturtilbudet vurdert?

Få oppfatter kulturtilbudet som veldig bra eller ganske bra. De fleste mener enten tilbudet er begrenset eller dårlig, og noen flere mener det er begrenset framfor dårlig. Vi finner imidlertid klare forskjeller etter alder. Andelen som mener tilbudet er ganske bra, øker med stigende alder, slik at omtrent $\frac{1}{4}$ av aldersgruppen 30-34 år mener tilbudet er ganske bra, og andelen er litt høyere blant kvinner enn menn.

Derimot synker andelen som mener tilbudet er dårlig, med stigende alder, og det gjelder begge kjønn. Reduksjonen er størst blant kvinner, fra 33 til 18 prosent, mens den går fra 34 til 24 prosent blant menn. Utdanningslengden gir derimot ingen systematiske variasjoner

6.3 Hvilke kulturelle begivenheter setter folk stor pris på?

Det er 17. mai som flest mener er en viktig kulturell begivenhet, fulgt av større idrettsarrangement og lokale revyer. På den annen side samler rixskonsert, festspill, litteratur-/historiekvelder og 1. mai-arrangementer kun mindre tilslutning.

Kvinner setter generelt større pris på kulturbegivenheter i lokalsamfunnet enn det menn gjør. Unntaket er større idrettsarrangementer og 1. mai. Spesielt setter kvinner større pris på 17-mai enn det menn gjør, med en differanse på 20 prosentpoeng. Denne differansen

holder seg for alle tre aldersgrupper, samtidig som tilslutningen til 17. mai også øker med ca ti prosentpoeng. Også de lokale revyene får økt oppslutning med stigende alder når det gjelder helt enig og litt enig. I tillegg øker 'litt enig'-andelen for flere av de andre begivenhetene, slik at vi kan konkludere med at den eldste aldersgruppen generelt setter større pris på kulturbegivenheter i lokalsamfunnet enn det den yngste gjør, mens det derimot er den yngste aldersgruppen som er mest misfornøyd med kulturtilbudet.

De med lengst utdanning skiller seg ut ved å vektlegge rikskonsserter/riksteater mer enn andre. Blant kvinnene gjelder dette også festspill. Derimot synes det som om 17. mai og 1. mai betyr mer for dem med kortest utdanning.

6.4 Oppsummering av det kulturelle

Idretten og deretter sterke kulturpersonligheter er de to faktorer som flest mener bidrar til å karakterisere hjemstedet, og andelen som mener dette øker med alder

Meningene er delte om kulturtilbudet, men få synes tilbudet er bra. De fleste mener enten at det er begrenset eller dårlig. Økt alder fører imidlertid at andelen som mener tilbudet er ganske bra, øker betraktelig, mens andelen dårlig synker.

Det er 17. mai som flest mener en viktig kulturell begivenhet i løpet av året. Deretter, på god avstand, følger lokale revyer, større idrettsarrangementer og musikkarrangementer. Kvinner vektlegger alle typer begivenheter mer enn menn, og spesielt 17. mai, og oppslutningen stiger med alderen.

7 Det gode bosted

De unge voksne har blitt stilt overfor 37 konkrete utsagn om bostedet som omfatter jobbrelaterte forhold, sosiale relasjoner, privat tjenester, offentlig tjenester, idrett og foreningsliv, boligforhold, veier og infrastruktur, samt natur og friluftsliv. Kvinner har i større grad enn menn markert at de enkelte utsagnene er viktig for det gode bosted.

Av de *jobbrelaterte utsagnene* er det lønnet arbeid tilpasset ens egen utdanning som flest mener viktig. Fire av fem mener dette. Omtrent 2/3 mener også at det å bo i nærheten av jobben er viktig, mens omtrent halvparten mener et variert tilbud av jobber er viktig. Derimot er ikke gode karrieremuligheter så viktig, og dette er ett av unntakene, hvor menn i større grad enn kvinner mener utsagnet er viktig.

Blant kvinner øker betydningen av bo i nærheten til jobben med alder, mens de tre andre jobbforholdene er viktigere for de yngste enn de eldste. Noenlunde det samme mønsteret gjør seg gjeldende for menn, og for begge kjønn er det størst forskjell etter alder for gode karrieremuligheter, med ca 17 prosentpoeng, fra rundt 30 prosent til rundt 50 prosent.

For begge kjønn fører økt utdanning til at mulighetene for lønnet arbeid tilpasset egen utdanning vektlegges sterkere som en egenskap ved det gode bosted. Det samme gjelder karrieremulighetene. Derimot er et variert tilbud av jobber viktigere for de med kort utdanning enn lang utdanning.

Av utsagnene som tar opp forskjellige aspekter ved det *sosiale miljøet*, er det tre forhold som de aller fleste mener er viktig, og det er at barna har et sunt og trygt miljø å vokse opp i, at det er et stabilt sosialt nettverk og at folk bryr seg om hverandre. For de to siste forholdene er forskjellen i tilslutning stor mellom kvinner og menn, og de betyr mest for kvinner. Differansen er opp mot 20 prosentpoeng. Utsagnene om barnas miljø og det at folk bryr seg om hverandre, betyr også litt mer for de eldre enn de yngste. Blant menn vektlegges både barn og bry seg om hverandre mest av dem med kortest utdanning.

Få oppfatter muligheten til å forsvinne i mengden og et flerkulturelt sosialt miljø som viktig for det gode bosted. Heller ikke dagnadsånden spiller noen viktig rolle. Nærhet til slekt betyr derimot mer, og klart mer for kvinner enn menn (15-20 prosentpoeng), samtidig som det for begge kjønn betyr mer for de eldste enn de yngste. Muligheten til å forsvinne i mengden er i tillegg ett av de utsagnene som mange er uenige i, over halvparten av de unge, men samtidig betyr det mer for den yngste enn den eldste aldersgruppen.

Under *private tjenester* er fire utsagn om kultur, fornøyelser og butikker samlet. Generelt er dette forhold som folk synes er litt viktig, men lett tilgang med bil til forskjellige tilbud framtrer som viktig for i underkant av halvparten, både kvinner og menn. De yngste av begge kjønn mener i større grad enn de eldste at disse tilbudene er viktige, og det gjelder spesielt et godt tilbud på utesteder og butikker, med en differanse på ca 20 prosentpoeng.

Både et godt tilbud på utesteder/butikk og lett tilgang med bil til forskjellige tilbud prioriteres mer av dem med kort utdanning enn lang. Det gjelder begge kjønn. På den annen side er et mangfoldig og bredt kulturtilbud noe mer vektlagt blant dem med lang utdanning.

Av utsagnene om *natur- og friluftsliv*, er det lett tilgang til naturen lokalt som flest har sagt enig i, og det er kanskje ikke så rart i og med at det ikke sier noe om bruken av naturen. Vi kan imidlertid merke oss at rundt 2/3 av de unge mener dette er viktig for det gode bosted, og det er mer mye mer enn utsagnene om kultur, underholdning, etc, under det private tjenestetilbudet. Det er også et gode som får økt betydning med stigende alder, og størst er differanse for menn, med nesten 20 prosentpoeng.

Menn skiller seg som forventet ut med en høy andel som mener jakt, fiske og andre naturaktiviteter er en viktig egenskap for det gode bosted, og denne andelen øker fra ca 40 prosent i begynnelsen av 20-års alderen til ca 63 prosent i begynnelsen av 30-års alderen. Også blant kvinner øker andelen med alderen, men ikke så mye, og den stopper på ca 43 prosent. Jakt, fiske og andre naturaktiviteter prioriteres mer av menn med kort enn lang utdanning.

Det å oppleve urørt natur og det å oppleve en rik flora og fauna, vektlegges av mellom 40 og 50 prosent, mens gode muligheter for å treffe på rovdyr og større pattedyr ikke er spesielt viktig. Tvert i mot, rundt/over halvparten er uenig i at dette er en egenskap ved det gode bosted.

Med hensyn til det *frivillige organisasjonstilbudet* er det idretten og idrettsanleggene som har størst betydning, og dette er en aktivitet som betyr mer for de unge enn de eldste, men omtrent like mye for kvinner og menn. Forenings- og organisasjonslivet ellers er en aktivitet som generelt er litt viktig, og få mener er viktig. Både idrett og foreningslivet ellers vektlegges mer av kvinner med lang utdanning enn kort utdanning.

Det *offentlige tjenestetilbudet* i form av helsetilbud og skoler/barnehager blir generelt høyt verdsatt i forhold til det gode bosted, men også et ikke for høyt skattenivå vektlegges av rundt 2/3 av de unge. Alle tre forhold får økt oppslutning med stigende alder. Skattene prioriteres imidlertid omtrent likt av kjønnene, mens kvinner vektlegger helse og skoler mer enn menn. Blant kvinner øker prioriteringen av helse og skoler med økende lengde på utdanningen

På *boligsiden* er det et variert boligtilbud, eneboliger med romslig tomt og ikke alle boliger samlet i noen få boligområder som betyr mest som bidrag til det gode bosted, med mellom 50 og 70 prosent tilslutning. Boliger nær sentrum, et tettsted med enhetlig bygningsprofil, flest mulig bygg i tre og et sentrum med bypreg (høy og tett bebyggelse), betyr lite, og det gjelder spesielt det siste, bypreget, som over 80 prosent har gitt uttrykk for ikke er en egenskap ved det gode bosted.

Et variert tilbud på boliger og boliger nær sentrum i tettstedet vektlegges litt mer av den yngste aldersgruppen enn den eldste, mens den eldste aldersgruppen på sin side i større grad vektlegger at boligene ikke klumpes sammen i noen få boligområder.

Både kvinner og menn med kort utdanning ser det i større grad som en fordel at boligene ikke klumper seg sammen, enn det de med lang utdanning gjør. På den annen side vil kvinner med lang utdanning i større grad at boligene ligger nær sentrum i tettstedet.

Veier og infrastruktur omfatter forhold som betyr både mye og lite. Vinterbrøyting og gangveier for gående og syklende er viktig for rundt halvparten. Det samme gjelder kommunikasjoner til resten av landet, mens hovedveier utenom sentrum er litt viktig. Et

fint torv og gågate i sentrum er også litt viktig, men i motsetning til hovedveier utenom sentrum heller resten av svarene i retning av ikke viktig. Variasjonene etter alder er generelt beskjedne og ikke systematiske. Både snøbrøyting og gang-/sykkelveier blir i større grad sett på som viktigere for det gode bosted av dem med kort enn lang utdanning.

I tilknytning til bostedstype kan vi merke oss prioriteringen av utelivstilbudet, et variert boligtilbud, boliger nær sentrum, fint torv og gågate og gode kommunikasjoner til resten av landet, og karrieremulighetene øker fra bygd til tettsted. Motsatt øker prioriteringen av lett tilgang til natur, urørt natur, jakt og fiske, etc, og rik flora og fauna, samt dugnadsånden fra tettsted til bygd.

7.1 Oppsummering av det gode bosted

Generelt vektlegges jobb til utdanning; et godt oppvekstmiljø for barna, stabilt sosialt nettverk og folk som bryr seg om hverandre; et godt helsetilbud og et godt skole- og barnehagetilbud mye som egenskaper med det gode bosted. Motsatt blir flerkulturelt miljø og muligheten til å forsvinne i mengden, et variert forenings- og organisasjonsliv, enhetlig bygningsprofil og bypreg i tettstedet, samt mulighetene for å treffe på rovdyr og store pattedyr i naturen lite verdsatt som egenskaper ved det gode bosted.

Kvinner prioriterer generelt flere forhold enn det menn gjør, men spesielt utsagn om det sosiale miljøet, som nærhet til slekt, et stabilt sosialt nettverk og at folk bryr seg om hverandre, og om de offentlige tjenestene som helsetilbudet og skoler/barnehager. På den annen side prioriterer menn i større grad jakt, fiske og andre naturaktiviteter mer enn det kvinner gjør.

Også alder gir opphav til mange forskjeller, men de største variasjonene i antall prosentpoeng framkommer i tilknytning til gode karrieremuligheter yrkesmessig og tilbudet på utesteder og butikker, som de yngste prioriterer mer enn de eldste. På den annen side prioriteres jakt, fiske og andre naturaktiviteter mest av de eldste, og spesielt de eldste mennene.

Utdanning gir også opphav til noen betydelige forskjeller. For begge kjønn finner vi at lett tilgang med bil til forskjellige tilbud, skikkelig vinterbrøyting, gang- og sykkelveier, og at ikke alle boliger klumpes sammen i noen få boligområder, vektlegges klart mer av dem med kort enn lang utdanning. I tillegg teller det at folk bryr seg om hverandre og at de kommunale skattene ikke er for høye, mer for menn med kort enn lang utdanning.

Tettstedsbeboere vektlegger i sterkere grad enn bygdebeboere utelivet og et variert boligtilbudet, inkludert boliger nær sentrum, mens bygdebeboerne i større grad vektlegger utsagn i tilknytning til naturen.

8 Flytting

8.1 Bli boende eller flytte?

Flyttelysten varierer mye med alder, men også kjønn og utdanning har sitt å si. Som forventet er det de unge som i minst grad gir uttrykk for at de vil bli boende i mange år, og i størst grad går for ulike flyttealternativer, dvs om man flytter for godt eller har tenkt seg tilbake. Blant menn øker andelen som sier de vil bli boende, fra 36 til 85 prosent, og blant kvinner øker den fra 48 til 90 prosent. Det er en sterk vekst som delvis reflekterer det faktum at de fleste har gjort unna flyttingen over kommunegrensene ved fylte 35 år. Samtidig kan det noteres at kvinner gir uttrykk for en noe større vilje til å bli boende lenge enn det menn gjør.

Som forventet er det de yngste som i størst grad oppgir utdanning som årsak til flyttingen, samtidig er det i denne aldersgruppen vi finner flest som gir uttrykk for at de vil flytte så snart det praktisk lar seg gjøre, eller at de vil bo og jobbe andre steder og kanskje flytte tilbake senere. Dette siste er en mer utbredt holdning blant menn enn kvinner i alle tre aldersgrupper. Faktisk har 35 prosent av de yngste mennene markert dette alternativet, mens 25 prosent av samme gruppe kvinner har gjort dette.

Utdanning viser at andelen som fortsatt ønsker å bli boende, synker med stigende utdanningslengde, og det gjelder begge kjønn. Mest synker den for menn, fra ca 86 prosent i de to gruppene med kortest utdanning til ca 70 prosent blant dem med lengst utdanning. Tilsvarende blant kvinner er fra ca 91 til ca 83 prosent. På den annen side øker andelen som vil bo og jobbe andre steder en stund for kanskje å flytte tilbake senere, med lengden på utdanning, og mer blant menn enn kvinner.

Folk som bor på bygda, vil i større grad forbli boende enn det tettstedsbeboerne vil, 81 mot 70 prosent, samtidig som tettstedsbeboerne i litt større grad vil flytte så snart som mulig, og i større grad kan tenke seg å bo/jobbe andre steder en stund for kanskje å flytte tilbake senere.

I tillegg er andelen som vil flytte så snart som mulig, større blant dem som har hatt oppveksten sin i andre kommuner enn det tilfellet er for de bofaste (21 mot 10 prosent). Og de bofaste gir i større grad uttrykk for at de kan tenke seg å bo og jobbe andre steder en stund for kanskje å flytte tilbake senere (20 mot 10 prosent). Innflytterne gir også i større grad uttrykk for at det ikke er aktuelt å flytte tilbake senere.

8.2 Hvorfor flytte?

Jobbrelaterte forhold betyr noe for flertallet av potensielle flyttere. Rundt 2/3 er helt enig i at jobb er en hovedgrunn for eventuelt å flytte, mens bare åtte prosent er uenig i at jobben

teller. Verken kjønn eller alder endrer noe særlig på dette bildet. Derimot gir utdanning opphav til en viktig nyanse blant kvinner, ved at andelen som peker på jobben som hovedgrunn, øker med utdanningslengde, fra 67 til 75 prosent.

I tråd med punktet foran, varierer utdanningen som årsak for flytting, med alder, fra 45-50 prosent til rundt 20 prosent. Også denne årsaken oppgis i større grad av kvinnene. For begge kjønn øker klimaet som flyttebegrunnelse med stigende alder, og blant menn er dette et forhold som betyr mindre desto lenger utdanningen er. Klimaet er for øvrig den begrunnelsen som flest er uenig i at betyr noe for flyttingen.

Blant menn får også det sosiale miljøets betydning og tjeneste-/kulturtilbudet mindre å si med stigende alder, samtidig som dette er et forhold som får økt vekt med stigende utdanning. Blant kvinner virker det derimot som de fysiske boforholdene betyr mer med stigende alder.

Få oppgir ett motiv som hovedgrunn for en eventuell flytting. Det er som regel flere forhold involvert, og ved hjelp av en korrelasjonsanalyse⁴ kan sammenhengen mellom forskjellige flyttemotivene til en viss grad belyses. Vi velger her å se på samvariasjonen mellom markeringene på 'viktig'.

En av forskjellene mellom kvinner og menn er at jobb blant kvinner er korrelert med flere motiver enn det tilfellet er for menn. For menn er det økonomi og utdanning, mens det for kvinner i tillegg kommer en svak korrelasjon til boforhold, sosialt miljø og tjeneste- og kulturtilbudet. For begge kjønn er utdanning korrelert med tjeneste- og kulturtilbudet, men ikke økonomi. Det synes derfor å være sammenheng mellom jobb og utdanning, med koplinger til økonomi og tjeneste- og kulturtilbud på hver sin side. Sammenhengen mellom utdanning og tjeneste- og kulturtilbudet kan ha sammenheng med at utdanning er viktigere for de unge enn de eldre, og vi vet at deler av tjeneste- og kulturtilbudet teller mer for de yngre enn de eldre.

Et annet hovedtrekk er at de fysiske boforholdene, stedet og de generelle omgivelsene, klimaet, det sosiale miljøet og tjeneste- og kulturtilbudet utgjør en gruppe parvis korrelerte motiver, men med noen sammenhenger som skiller seg ut som sterkere enn andre. Samvariasjonen mellom boforhold og stedet er en slik sammenheng. For stedet gjør i tillegg det sosiale miljøet og klimaet seg gjeldende som spesielt viktige sammenhenger. For det sosiale miljøet er i tillegg samvariasjonen til tjeneste- og kulturtilbudet høy.

Økonomimotivet er korrelert med alle andre motiver, med unntak av utdanning, og korrelasjonen er generelt moderat. Det tyder på at økonomi er en faktor som er koplet til mange flyttemotiver, men betydningen varierer. Koplingen til de jobbrelaterte forholdene har sannsynligvis en annen karakter enn koplingen til de fysiske boforholdene.

Kvinner skiller seg fra menn ved at korrelasjonen mellom boforhold og stedet, mellom boforhold og det sosiale miljøet, og mellom stedet og det sosiale miljøet er sterkere. På den annen side er samvariasjonen mellom økonomien og de andre motivene, med unntak av de fysiske boforholdene noe mer framtrædende blant menn enn kvinner.

⁴ Korrelasjonene som presenteres her, baserer seg på betingelsen om at respondenten har markert alle motiver som enten viktig, litt viktig, uviktig eller vet ikke. Vi har også gjort analyser med mindre strenge betingelser. Det gir flere signifikante korrelasjoner, og korrelasjonene blir generelt høyere, men hovedmønsteret er det samme.

Vi har sett at jobbforholdene er det enkeltmotiv som flest har markert som viktig for en eventuell flytting. Vi har bedt respondentene om å vurdere hvilke faktorer som teller hvis jobbtilbudet på to steder er omtrent like fristende med hensyn til lønn og jobbinnhold.

Hovedmønsteret er likt for kvinner og menn, selv om nivåene på andelene varierer noe. Seks forhold peker seg ut med høye andeler viktig. Det er for det første bomiljø og bostandard som teller mest for begge kjønn, med 60-70 prosent viktig. Deretter følger den lokale tilgangen til naturen og muligheten for friluftsliv, og andelene blir høye også for tilgangen til fjell og skog og sjø, men ikke så høye som for utsagnene om avstanden til hjemstedet og nærheten til slekt og venner. I tillegg er også muligheten for å treffe folk man tror man har noe felles med viktig mange.

Det er ikke så mange som synes kultur- og underholdningstilbudet, kaféer og restauranter og butikker er viktig (10-25 prosent), men andelen som synes det er litt viktig er forholdsvis høye.

Kvinner har i større grad enn menn markert noen av utsagnene som viktige. Det slår mest ut for avstanden til hjemstedet og nærheten til slekt, med 10-15 prosentpoeng differanse. Vi kan ellers merke oss at tilgangen til naturen er viktig for like mange av kvinnene som mennene.

Alderen slår ut for flere forhold, og mønsteret er likt for begge kjønn. Kultur og underholdning, kaféer og restauranter og butikker er viktig for en større andel av de yngre enn de eldre. På den annen side øker andelen som mener avstanden til hjemmet, nærheten til slekt og venner, sammen med de tre utsagnene om natur- og friluftstilbudet, er viktig med alder. Det samme gjør de klimatiske forholdene. Den største veksten i andelen viktig-markeringer gjelder tilgangen til naturen og muligheten for friluftsliv, med 18-20 prosentpoeng.

Vi ser dermed at de 'tunge' faktorene i flytte- og bostedsvalgene er det boligrelaterte, slekt, vennskap og sosial omgangskrets. Blant fritidsaktivitetene er det natur og friluftsliv som teller mest. Her må det understrekes at dette er svar fra en gruppe mennesker som bor i distriktkommuner, hvor naturbruken står sentralt, men også blant de yngste teller naturbruken mer enn for eksempel kaféer og restauranter.

Korrelasjonsanalysen av motiver når jobben er gitt, viser at de fleste motivene er parvis signifikant koplet til hverandre blant menn. Det gjelder ikke i samme grad for kvinner. Når jobbmotivet var inkludert, var det et motsatt mønster. Det tyder på at når jobben forsvinner som flyttemotiv, blir motivstrukturen mer sammensatt blant menn.

For begge kjønn er styrken på korrelasjonene generelt sett moderate, med noen forventete unntak: for det første nærhet til slekt og venner og avstanden til hjemstedet, for det andre kultur- og underholdningstilbudet, kafé- og restauranttilbudet og utvalget av butikker og kjøpesentre, for det tredje natur og friluftsliv, tilgang til sjøen og tilgangen til skog og fjell, og for det fjerde, men ikke fullt så sterkt, er det en korrelasjon mellom variert næringsliv med tanke på karriere og treffe folk med felles interesser som en selv.

Utover dette mønsteret er det imidlertid også en del andre trekk som er interessante. Det liten eller manglende signifikans mellom motivene nærhet til hjemstedet, nærhet til slekt og venner, og tilgang til natur og friluftsliv på den ene side og motivene kultur- og underholdningstilbud, kafé- og restauranttilbud, og utvalget av butikker og kjøpesentre på den annen side. Sterkest er dette skillet for kvinner, men mønsteret er det samme for menn. Derimot er det en sammenheng mellom kultur-, kafé- og butikkmotivene på den ene side og motivene gode kommunikasjoner til resten av landet, treffe folk en har noe felles med og et variert næringsliv med tanke på videre jobbkarriere på den annen side.

I tillegg er korrelasjonen mellom et variert næringsliv med tanke på videre jobbkarriere og treffe folk en har noe felles med forholdsvis sterk. Vi kan samtidig merke oss at det klimatiske i liten grad er korrelert med motivene avstand til hjemstedet og nærhet til slekt og venner.

Alt sett under ett synes det som de tradisjonelle forholdene som jobb, bolig, det sosiale teller mest i tilknytning til flyttingen, men samtidig er det tegn som tyder på at en mindre gruppe også vektlegger kulturtilbud, kaféer og butikker. De yngste utgjør et større innslag i denne gruppen enn de eldste i vår undersøkelse.

8.3 Oppsummering av flytting

Andelen som gir uttrykk for at de vil boende i mange år, stiger kraftig fra begynnelsen av 20-års alderen til begynnelsen av 30-års alderen, og generelt er andelen litt høyere blant kvinner enn menn. I tillegg er andelen høyest blant dem med kortest utdanning, og den er høyere blant bygdeboere enn beboere i tettsteder. På den annen side er utdanning som flyttegrunn mest aktuelt for de yngste, slik også det å jobbe borte for muligens å flytte tilbake senere er.

Jobbrelaterte forhold teller med som flytteårsak for de fleste, og mest for dem med lengst utdanning. Det er et langt sprang ned til økonomiske forhold som den nest hyppigst nevnte flytteårsaken. Klima og fysiske boforhold nevnes av færrest. Det viser seg å være en sammenheng mellom forskjellige motiver. Jobb er korrelert med økonomi og utdanning. På den annen side er det korrelasjoner mellom boforhold, stedet, klimaet, det sosiale miljøet og tjeneste- og kulturtilbudet. Spesielt skiller korrelasjonen mellom boforhold og sted, mellom sted og sosialt miljø og mellom sosialt miljø og tjeneste- og kulturtilbudet seg ut som sterkere enn de andre sammenhengene.

Kvinner har generelt en noe mer sammensatt motivstruktur enn menn. Det gjelder spesielt for de jobbrelaterte forholdene, hvor kvinner trekker inn flere motiver enn det menn gjør. I tillegg er det en sterkere sammenheng mellom boforhold og sted, sted og sosialt miljø, og sosialt miljø og tjeneste- og kulturtilbudet blant kvinner.

Når respondentene blir stilt overfor en tenkt situasjon hvor jobbtilbudet er omtrent likeverdig på to steder, er det boligrelaterte forhold, avstand til hjemsted, nærheten til slekt og venner som flest mener er viktig. Blant fritidsaktivitetene er det natur og friluftsliv som teller mest og får økt oppslutning med stigende alder, mens kultur og underholdning, kaféer og restauranter, butikker og kjøpesentre spiller mindre rolle, og en rolle som synker med stigende alder. Betydningen av slekt, vennskap og sosial omgang basert på felles interesse øker også med stigende alder.

Beslektete motiver er sterkt korrelerte, som nærhet til hjemstedet og nærhet til slekt og venner, utsagnene om natur og friluftsliv, og utsagnene kultur, kaféer og butikker. Samtidig er korrelasjonen mellom hjemsted, slekt og venner og kultur, kaféer og butikker svak, mens kultur, kaféer og butikker derimot er klarere korrelert med kommunikasjonene til resten av landet, felles interesser og videre jobbkarriere. Klimatiske forhold er lite korrelert med nærhet til hjemstedet og nærhet til slekt og venner.

9 Noen hovedtrekk

Generelt vurderes stedsselementene natur og kulturlandskap som positivt av de fleste og av flere enn det som er tilfellet for bebyggelsen, det sosiale, det kulturelle og næringslivet. For disse stedsselementene er meningene mer delte.

Det er også et generelt trekk at innstillingen til stedet blir mer positiv fra begynnelsen av 20-årsalderen til begynnelsen av 30-årsalderen. Det bør ses i sammenheng med andelen som gir uttrykk for at de har tenkt å bo lenge på stedet, en andel som vokser kraftig med stigende alder. Om dette skyldes en utvelgingsmekanisme som følge av flytting, eller om det faktisk skjer holdningsendringer kan ikke fastslås her.

Naturen som arena brukes forskjellig. Menn trives i langt større grad enn kvinner med å høste av naturen (jakt, fiske og bærplukking), og blant menn er dette mer utbredt blant 30-åringene enn 20-åringene, og mer utbredt blant dem med inntil videregående skole enn universitets-/høyskoleutdanning på mer enn tre år. Kvinner derimot trives bedre enn menn med å bruke naturen til tur, trening og idrett, en aktivitet som får økt oppslutning med stigende alder og er viktigere for kvinner med lang enn kort utdanning.

Lett tilgang til naturen blir da også vektlagt som en egenskap ved det gode bosted av flertallet, og som forventet er det menn som i størst grad vektlegger muligheten for jakt, fiske og andre naturaktiviteter, mens

Meningene om *bebyggelsen* og *bosettingsmønsteret* varierer. Noen liker det nye og noen det gamle, og det gamle står høyest i kurs blant folk med langt utdanning. Folk synes å være mest fornøyd med et litt spredt bosettingsmønster som gir god integrering av natur og bomiljø, og en slik holdning øker med alderen, samtidig som den står sterkt hos dem som allerede bor i spredtbygde strøk.

Som egenskap ved det gode bosted, er det et variert boligtilbud, tilgangen på romslige eneboligtomter og det at ikke alle boliger samles i noen få boligområder som står høyest i kurs. Derimot er det omtrent ingen som mener et bypreget (høyt og tett) sentrum bidrar til det gode bosted. Distriktsbeboerne foretrekker og identifiserer seg åpenbart med det spredtbygde og det å ha god plass.

Kommunesenteret oppfattes derimot av de fleste som et sammensurium av ulike bygg, hvor det er få muligheter til å sette seg ned, og hvor butikker eller kaféer er hyppig brukte møtesteder. I forhold til egenskaper ved det gode bosted får hovedveier utenom sentrum og et fint torv og gågate i sentrum moderat tilslutning, men tilslutningen er større blant dem som faktisk bor i tettstedene enn i bygdeområdene.

Transporttilbudet oppfattes av mange som et problem, og mest blant de unge og folk som er bosatt i spredtbygde strøk. Også forholdene for gående og syklende trekkes fram av mange, og mest blant 30-34 åringene. En del forhold i tilknytning til transporten blir også vektlagt av mange som egenskaper ved det gode bosted. Det gjelder i første rekke

skikkelig brøyting om vinteren, gangveier for gående og syklende, og kommunikasjoner til resten av landet.

I tilknytning til det *sosiale miljøet* mener de fleste at den sosiale likheten preger lokalsamfunnet, og dette synet styrkes med stigende alder. De fleste mener også at det er en sterk dugnadsånd og lokalpatriotisme, et syn som også øker med stigende alder, og som samtidig står sterkest blant langtidsutdannete og bygdeboere.

Flertallet mener at det er lett å bli kjent med folk. På den annen side er rundt halvparten enig at det er mye sladder, mye klikkdannelse og utfrysing av dem som skiller seg ut, og dette synet står langt sterkere blant de yngste av begge kjønn enn de eldste. Blant de yngste har fritidssysler og bosted i kommunen mye å si for hvem de omgås, mens skole og barnehage teller mer for de eldste.

Som egenskaper ved det gode bosted, er det spesielt tre forhold som har stor oppslutning. Det er at barna har et sunt og trygt oppvekstmiljø, at det er et stabilt sosialt nettverk og at folk bryr seg om hverandre. De to sistnevnte forholdene vektlegges mye mer av kvinner enn menn, sammen med nærhet til slekt. Få mener muligheten til å forsvinne i mengden er en viktig egenskap ved det gode bosted, men noen flere av de unge trekker fram dette, uten at det blir noen viktig faktor for denne gruppen heller.

På *kulturfronten* bidrar idretten og sterke kulturpersonligheter mest til å karakterisere hjemstedet. Kulturtilbudet oppfattes derimot av de fleste enten som begrenset eller dårlig, men stigende alder bidrar til at flere mener det er ganske bra. Bra er det imidlertid fortsatt ikke.

Den kulturelle begivenheten som i løpet av året oppfattes som viktigst, er 17. mai, en oppfatning som øker med alderen, og støttes av flere kvinner enn menn. Lokale revyer følger, på god avstand, deretter, foran større idretts- og musikkarrangementer.

I forhold til det gode bosted synes det å være viktigere at folk har lett tilgang med bil til forskjellige tilbud enn at alt finnes der de bor, men ingen av delene har stor tilslutning sammenliknet med mange andre egenskaper ved det gode bosted. Butikk- og utelivstilbudet betyr imidlertid mer for de unge enn de eldre.

Med dette kan vi trekke tråden tilbake til *flyttelysten*, som er langt høyere blant de unge enn de eldre. Mye av dette skyldes utdanning, men også blant de yngste er jobbrelaterte forhold markert av flest som begrunnelse for en eventuell flytting. Det er et langt sprang ned til de øvrige flyttebegrunnelser etter det som har med jobben å gjøre, og nærmest følger økonomiske forhold, mens boforhold og klima er de faktorene som færrest har markert.

Det er verdt å merke seg at, i tillegg til utdanning, oppgir de yngste i større grad enn de eldre det sosiale miljøet og tjeneste- og kulturtilbudet som flyttegrunn. Igjen ser vi at kvinner og menn i begynnelsen av 20-års alderen har andre interesser og forpliktelser, og vektlegger andre forhold enn de som har rundet 30 år. Da står familielivet mer i fokus og andre forhold får større betydning.

Generelt i forhold til flytting mener de fleste at flere motiver er viktig for dem i forhold til en eventuell flytting. En korrelasjonsanalyse viser at en del motiver henger mer sammen enn andre. Jobbmotivet er koplet til økonomi og utdanning, mens utdanning i tillegg til jobb, er koplet til tjeneste- og kulturtilbudet, et forhold som kan ha sammenheng med innslaget av unge i tilknytning til utdanningsmotivet.

Boforholdene, stedet, klimaet, det sosiale miljøet og tjeneste- og kulturtilbudet utgjør det andre hovednettet av parvis korrelerte motiver. Blant disse er det imidlertid noen

sammenhenger som er sterkere enn andre. Det gjelder koplingen mellom boforhold og stedet, stedet og det sosiale miljøet, stedet og klimaet, og det sosiale miljøet og tjeneste- og kulturtilbudet. Økonomimotivet er moderat korrelert med alle andre motiver, med unntak av utdanning, og omfatter dermed ulike problemer.

Hvis jobbtilbudet er likeverdig på to aktuelle tilflyttingssteder, er det boligrelaterte forhold, slekt, vennskap og sosial omgangskrets som flest mener er viktig. Natur og friluftsliv er viktigere for flere enn det kultur og underholdning, kaféer og restauranter, butikker og kjøpesentre er. Samtidig er korrelasjonen mellom nærheten til hjemstedet, nærheten til slekt og venner på den ene side og kultur- og underholdningstilbudet, kafé- og restauranttilbudet og utvalget av butikker og kjøpesentre på den annen side svak. Kultur, kaféer og butikker er derimot sterkere korrelert med kommunikasjonene til resten av landet, felles interesser og videre jobbkarriere.

Så kan det spørres om dette skyldes selektiv flytting eller om folk endrer oppfatning fra de er 20 til de er 35 år. Statistisk sentralbyrås tidsnyttingsundersøkelser kan tyde på at folk endrer oppfatning, eller i allfall brukes utelivstilbudet mye mindre med stigende alder.

I forhold til stedsidentitet har undersøkelsen så langt avdekket naturens, og delvis kulturlandskapets, sterke og positive stilling. Oppfatningen er mer delt om bebyggelse og det sosiale. Selv om sladder og klikkdannelser trekkes fram av mange, spesielt de yngste, er det et godt og trygt miljø for barna, et stabilt nettverk, at folk bryr seg om hverandre og nærheten til slekt som skårer høyt når folk skal gi uttrykk for egenskaper ved det gode bosted. Dette er egenskaper som tradisjonelt har blitt sett på som en styrke på mindre steder, tradisjonelt preget av tette sosiale relasjoner.

Finner så folk dette i distriktene? Markeringene på aktuelle utsagn om det sosiale miljøet tyder på at svaret er både ja og nei. Det varierer mellom grupper, og spesielt alderen gjør seg gjeldende. Vi kan ikke snakke om én stedsidentitet, men variasjoner, avhengig av alder, kjønn og utdanning, om man har hatt oppveksten sin der, og om man bor i tettstedet eller i de spredtbygde strøkene. For noen dimensjoner vil det kunne skje kvalitative skift i oppfatning etter alder, kjønn, etc., men for de fleste dimensjoner dreier det seg om mindre variasjoner. Disse variasjonene kan imidlertid gi opphav til segmenter preget av en noenlunde ensartet oppfatning, eller identitet. I det videre arbeidet vil en av oppgavene være å avdekke slike segmenter, og blant annet kople dem til flytte versus fortsatt bli boende.

Vedlegg 1 Statistiske forhold

Utvalget ble trukket hos Ephorma, Arendal etter følgende prosedyre: 2.500 respondenter fra hvert fylke; innenfor hver fylke har hver enkelt kommune blitt tildelt et antall respondenter i samsvar med andelen av folketallet i alle kommuner i fylket; i hver kommune er utvalget trukket representativt med hensyn på ettårige alderstrinn (20-34 år) og kjønn. Svarprosenten ble til slutt, etter én påminnelse, ca 41 prosent. Det store utvalget gjør at vi likevel har et grunnlag for å krysskjøre mellom flere egenskaper ved respondentene, men vi kommer selvsagt ikke unna skjevheter i sammensetningen av svargruppen sammenliknet med utvalget som helhet.

I tabellen nedenfor framgår de eksakte svarprosentene for grupper av respondenter. Tallene tegner et klart mønster: Svarprosenten er generelt større blant kvinner enn menn, og den stiger fra aldersgruppen 20-24 år til 30-34 år. Fylkesvis er det også forskjeller, med høyest svarprosent i Nord-Trøndelag og lavest i Møre og Romsdal. Dermed er det blant kvinner i aldersgruppen 30-34 år og bosatt i Nord-Trøndelag at vi finner den høyeste svarprosenten (61,4 prosent), mens den laveste andelen finnes blant menn i aldersgruppen 20-24 år og bosatt i Møre og Romsdal (26,4 prosent).

Tabell 1.

	20-24 år	25-29 år	30-34 år	Alle	Hele utvalget
Alle respond.					
Alle	31,3	41,8	50,9	37,2	8349
Kvinner	33,9	45,5	58,3	45,2	3792
Menn	28,7	38,7	44,4	41,0	3477
Hedmark					
Alle	28,0	41,2	53,3	40,1	3511
Kvinner	28,9	44,0	59,5	42,8	1258
Menn	27,0	38,9	47,8	37,7	1173
Møre & Romsdal					
Alle	30,8	40,2	46,7	39,1	3528
Kvinner	35,4	45,7	54,2	44,7	1303
Menn	26,4	36,0	40,0	34,1	1145
N-Trøndelag					
Alle	35,2	41,5	53,0	43,0	3523
Kvinner	37,7	47,0	61,4	48,1	1284
Menn	32,8	36,9	45,5	38,3	1159

Dette betyr at svarfordelingene for alle respondentene vil være påvirket av skjevheter i respondentgruppen. I dette notatet har vi valgt å ikke bruke vektning, og derfor presenteres

heller ikke svarfordelingen for alle respondentene som en gruppe. Fordelingene er splittet på kjønn og alder. Det eneste unntaket er spørsmålet om det gode bostedet fordi dette omfatter 37 alternativer, slik at tabellen blir altfor lang.

En del studenter bosatt utenfor hjemstedet har besvart skjemaet med utgangspunkt i studiestedet. Av den grunn er denne gruppen holdt utenfor analysen, med unntak av spørsmålet om flytting, hvor det inngår alternativer om studenter, og spørsmålet om hva som kjennetegner det gode bosted.

Prosentandelene er generelt regnet ut fra alle som har besvart de enkelte svaralternativene under hvert enkelt spørsmål, men noen spørsmål er behandlet med multi respons-teknikken. Det gjelder der hvor respondenten har hatt anledning til å krysse av flere alternativer, men uten å karakterisere alternativet som viktig, litt viktig, ikke viktig, vet ikke.

Vedlegg 2 Tabeller⁵

Tabell 2.1 *Hvordan mener du følgende ”stedselementer” bidrar til å karakterisere hjemstedet ditt? Menn.*

Menn	Positivt	Negativt	Både og	Ingen mening
Bebyggelsen				
20-24 år	40,5	4,0	45,4	10,1
25-29 år	36,7	6,3	46,3	10,7
30-34 år	40,6	4,1	46,1	9,2
Naturen				
20-24 år	84,2	0,4	8,8	6,6
25-29 år	92,1	0,0	4,7	3,1
30-34 år	95,6	0,2	2,1	2,1
Kulturlandskapet				
20-24 år	47,6	5,8	28,0	18,7
25-29 år	49,8	5,9	24,8	19,5
30-34 år	60,4	1,4	27,5	10,7
Den lokale kulturen				
20-24 år	30,5	11,2	39,9	18,4
25-29 år	34,3	8,6	36,6	20,5
30-34 år	37,7	3,7	43,2	15,4
Det sosiale miljøet				
20-24 år	47,8	8,0	34,1	10,2
25-29 år	41,7	6,1	42,2	10,0
30-34 år	43,8	3,3	42,8	10,2
Næringslivet				
20-24 år	46,0	6,7	30,8	16,5
25-29 år	47,3	9,4	32,6	10,7
30-34 år	48,1	9,0	32,7	10,2

⁵ Antall respondenter for de enkelte gruppene:

a) Alder: Menn 20-24 år: ca 228; 25-29 år: ca 445; 30-34 år: ca 520. Kvinner 20-24 år: ca 275; 25-29 år: ca 480; 30-34 år: ca 610.

b) Utdanning 30-34 år: Menn inntil vg: 360; høy-kort: ca 98; høy-lang: ca 60. Kvinner inntil vg: ca 355; høy-kort: ca 140; høy-lang: ca 112. Høy-kort er inntil tre år utover videregående og høy-lang er mer enn tre år.

Tabell 2.2 *Hvordan mener du følgende ”stedselementer” bidrar til å karakterisere hjemstedet ditt? Kvinner.*

Kvinner	Positivt	Negativt	Både og	Ingen mening
Bebyggelsen				
20-24 år	31,3	5,5	51,8	11,4
25-29 år	41,4	3,8	45,0	9,8
30-34 år	41,4	3,3	44,9	10,3
Naturen				
20-24 år	85,5	0,4	8,7	5,5
25-29 år	90,7	0,4	6,1	2,8
30-34 år	92,6	0,0	4,8	2,6
Kulturlandskapet				
20-24 år	46,5	5,1	28,9	19,4
25-29 år	48,8	2,8	29,9	18,6
30-34 år	57,0	1,5	28,8	12,7
Den lokale kulturen				
20-24 år	28,7	8,1	39,3	23,9
25-29 år	34,9	4,7	44,8	15,6
30-34 år	40,9	4,3	39,8	15,0
Det sosiale miljøet				
20-24 år	40,7	8,1	38,8	12,5
25-29 år	37,5	4,9	49,0	8,5
30-34 år	46,2	5,0	39,1	9,8
Næringslivet				
20-24 år	38,0	8,1	35,1	18,8
25-29 år	41,8	6,0	38,8	13,5
30-34 år	48,3	6,8	31,2	13,7

Tabell 3.1 *Hvordan oppfatter og bruker du naturmiljøet der du bor? Menn.*

Menn	Helt enig	Litt enig	Uenig	Ingen mening
Bryr meg lite om å ferdes i naturen				
20-24 år	8,8	16,2	68,9	6,1
25-29 år	3,4	12,3	81,4	2,9
30-34 år	3,1	9,8	85,7	1,3
Å ferdes i naturen betyr mye for meg				
20-24 år	40,8	34,6	16,2	8,3
25-29 år	57,5	31,3	8,5	2,7
30-34 år	63,1	29,6	5,4	1,9
Fjellet betyr mye for meg				
20-24 år	27,8	39,2	22,0	11,0
25-29 år	35,2	39,0	19,3	6,5
30-34 år	39,2	36,0	17,9	6,9
Skog og mark betyr mye for meg				
20-24 år	30,1	42,4	17,9	9,6
25-29 år	43,1	38,4	12,8	5,6
30-34 år	48,4	39,3	9,0	3,3
Sjø og vann betyr mye for meg				
20-24 år	39,2	41,0	13,2	6,6
25-29 år	44,8	40,1	10,8	4,3
30-34 år	52,4	35,3	9,4	2,9
Gode friluftsmuligheter om sommeren				
20-24 år	72,3	19,5	2,6	5,6
25-29 år	80,9	15,9	1,8	1,3
30-34 år	88,0	9,6	1,1	1,3
Gode friluftsmuligheter om vinteren				
20-24 år	50,4	30,0	13,0	6,5
25-29 år	64,6	22,9	10,1	2,5
30-34 år	72,1	20,5	5,9	1,5
Setter pris på variert dyre- og planteliv				
20-24 år	65,7	21,3	2,6	10,4
25-29 år	69,9	20,7	1,3	8,1
30-34 år	80,0	16,4	1,1	2,5
Økende innslag av rovdyr er negativt				
20-24 år	22,7	26,6	37,6	13,1
25-29 år	26,1	27,5	35,1	11,3
30-34 år	36,6	23,9	34,7	4,8
Mer offentlig vern mot inngrep				
20-24 år	18,7	30,9	29,1	21,3
25-29 år	21,5	33,8	24,9	19,7
30-34 år	21,8	34,4	32,8	11,0
Innmarka en barriere mot naturen				
20-24 år	8,0	19,5	25,2	47,3
25-29 år	5,7	23,5	36,9	33,9
30-34 år	7,2	21,7	50,1	21,0
Åker og eng beriker naturmiljøet				
20-24 år	25,8	36,2	7,0	18,9
25-29 år	40,2	33,9	6,9	13,8
30-34 år	52,1	27,1		

Tabell 3.2 *Hvordan oppfatter og bruker du naturmiljøet der du bor? Kvinner.*

Kvinner	Helt enig	Litt enig	Uenig	Ingen mening
Bryr meg lite om å ferdes i naturen				
20-24 år	4,7	17,2	76,3	1,8
25-29 år	3,2	12,0	83,2	1,7
30-34 år	2,1	10,3	85,5	2,1
Å ferdes i naturen betyr mye for meg				
20-24 år	47,3	39,6	9,5	3,7
25-29 år	56,2	35,1	6,5	2,3
30-34 år	64,9	28,4	5,4	1,3
Fjellet betyr mye for meg				
20-24 år	25,7	40,8	24,6	8,8
25-29 år	35,2	34,8	23,8	6,3
30-34 år	37,4	39,6	19,2	3,8
Skog og mark betyr mye for meg				
20-24 år	32,6	47,3	13,6	6,6
25-29 år	41,6	41,0	13,6	3,8
30-34 år	46,9	42,2	8,1	2,8
Sjø og vann betyr mye for meg				
20-24 år	46,5	35,9	13,6	4,0
25-29 år	48,1	38,0	10,1	3,8
30-34 år	48,8	38,2	9,4	3,6
Gode friluftsmuligheter om sommeren				
20-24 år	79,1	16,6	2,9	1,4
25-29 år	83,0	14,1	1,5	1,5
30-34 år	89,3	8,8	1,0	1,0
Gode friluftsmuligheter om vinteren				
20-24 år	55,6	28,7	12,0	3,6
25-29 år	67,2	22,2	8,7	1,9
30-34 år	68,5	23,1	6,8	1,6
Et variert dyre- og planteliv er bra				
20-24 år	65,5	25,5	1,1	8,0
25-29 år	69,0	22,5	1,2	7,3
30-34 år	74,8	18,6	1,0	5,7
Økende innslag av rovdyr negativt				
20-24 år	27,7	27,7	24,8	19,7
25-29 år	32,1	29,8	21,0	17,1
30-34 år	36,9	28,9	21,4	12,7
Mer offentlig vern mot inngrep				
20-24 år	26,1	30,5	16,9	26,5
25-29 år	20,8	34,1	19,4	25,7
30-34 år	19,8	36,8	22,8	20,6
Innmarka en barriere naturen				
20-24 år	7,3	18,3	22,3	52,0
25-29 år	6,1	18,9	29,8	45,2
30-34 år	7,1	14,9	41,7	36,3
Åker og eng beriker naturmiljøet				
20-24 år	37,8	25,5	5,8	30,9
25-29 år	44,6	29,2	3,1	23,1
30-34 år	52,5	24,0	4,6	19,0

Tabell 3.3 *Hvordan oppfatter og bruker du naturmiljøet der du bor? Aktiviteter i naturen man trives best med..*

Menn: Trives best i naturen når jeg:	Helt enig	Litt enig	Uenig	Ingen mening
kan jakte, fiske eller plukke bær				
20-24 år	43,9	25,7	23,0	7,4
25-29 år	54,6	22,7	16,0	6,7
30-34 år	62,2	22,8	11,3	3,6
kan gå tur, trene/trimme, drive idrett				
20-24 år	31,9	38,0	20,1	10,0
25-29 år	39,7	38,8	13,7	7,8
30-34 år	40,7	42,2	12,9	4,2
kan kikke på fugler, dyr, planter				
20-24 år	21,9	38,2	27,6	12,3
25-29 år	24,5	47,2	18,8	9,5
30-34 år	35,6	43,4	15,0	6,0
kan gå i "urørt" natur				
20-24 år	32,9	36,8	18,0	12,3
25-29 år	42,6	36,3	11,3	9,8
30-34 år	44,5	37,0	12,5	6,0
ikke treffer mange andre; ro og fred				
20-24 år	40,3	33,6	16,4	9,7
25-29 år	46,4	37,9	8,5	7,2
30-34 år	41,1	41,9	13,3	3,6
Kvinner: Trives best i naturen når jeg	Helt enig	Litt enig	Uenig	Ingen mening
kan jakte, fiske eller plukke bær				
20-24 år	25,6	39,2	28,6	6,6
25-29 år	31,5	34,9	27,1	6,5
30-34 år	35,0	40,4	20,4	4,3
kan gå tur, trene/trimme, drive idrett				
20-24 år	49,8	33,8	11,6	4,7
25-29 år	49,1	38,6	8,4	4,0
30-34 år	57,0	32,1	7,5	3,4
kan kikke på fugler, dyr, planter				
20-24 år	25,3	42,9	23,1	8,8
25-29 år	30,9	42,8	19,0	7,3
30-34 år	35,9	42,7	14,8	6,5
kan gå i "urørt" natur				
20-24 år	39,6	36,3	16,5	7,7
25-29 år	41,8	37,2	12,9	8,1
30-34 år	43,6	39,5	10,7	6,2
ikke treffer mange andre; ro og fred				
20-24 år	45,4	34,4	13,2	7,0
25-29 år	46,3	33,5	16,0	4,2
30-34 år	44,6	37,3	14,3	3,7

Tabell 3.4 *Hvordan oppfatter og bruker du naturmiljøet der du bor? Utbygging og inngrep i naturen. Menn.*

Menn	Helt enig	Litt enig	Uenig	Ingen mening
Alt for mange skjemmende inngrep				
20-24 år	7,0	22,3	53,7	17,0
25-29 år	8,1	26,2	57,0	8,7
30-34 år	7,6	27,6	60,4	4,5
Naturressursene må utnyttes økon.				
20-24 år	14,9	36,8	27,2	21,1
25-29 år	13,0	46,0	29,8	11,2
30-34 år	18,8	48,1	27,5	5,6
Hogst reduserer naturopplevelsen				
20-24 år	18,3	30,4	32,2	19,1
25-29 år	10,3	33,3	43,4	13,0
30-34 år	15,7	27,6	48,7	8,0
Hogst holder skogen i hevd				
20-24 år	27,6	37,7	9,6	25,0
25-29 år	38,4	37,2	8,4	16,0
30-34 år	44,0	37,3	8,5	10,2
Bygges for mange skogsbilveier				
20-24 år	7,9	15,3	53,3	23,6
25-29 år	6,7	22,5	49,0	21,8
30-34 år	10,4	24,0	52,2	13,3
Bygges for mange hytter i tuomr.				
20-24 år	9,6	13,2	53,1	24,1
25-29 år	8,4	18,5	56,7	16,5
30-34 år	8,5	24,9	53,9	12,7

Tabell 3.5 *Hvordan oppfatter og bruker du naturmiljøet der du bor? Utbygging og inngrep i naturen. Kvinner.*

Kvinner	Helt enig	Litt enig	Uenig	Ingen mening
Alt for mange skjemmende inngrep				
20-24 år	7,3	25,9	51,8	15,0
25-29 år	3,8	24,3	63,3	8,6
30-34 år	5,1	19,4	67,8	7,7
Naturressursene må utnyttes økon.				
20-24 år	6,9	29,5	39,3	24,4
25-29 år	7,3	41,3	32,5	18,9
30-34 år	7,9	38,7	36,7	16,7
Hogst reduserer naturopplevelsen				
20-24 år	13,6	34,1	27,5	24,9
25-29 år	9,2	25,7	40,8	24,3
30-34 år	7,4	29,4	43,5	19,7
Hogst holder skogen i hevd				
20-24 år	20,5	36,3	14,7	28,6
25-29 år	28,8	40,8	4,6	25,8
30-34 år	36,0	36,5	6,1	21,5
Bygges for mange skogsbilveier				
20-24 år	7,3	16,8	46,7	29,2
25-29 år	3,3	18,4	48,7	29,5
30-34 år	3,8	16,9	54,8	24,5
Bygges for mange hytter i tuomr.				
20-24 år	8,8	9,5	51,6	30,0
25-29 år	6,1	13,9	55,6	24,4
30-34 år	4,9	12,1	63,2	19,8

Tabell 4.1 *Hvordan bidrar bebyggelsen til å karakterisere området du bor i? Menn.*

Menn	Helt enig	Litt enig	Uenig	Ingen mening
Det er en egenartet arkitektur/byggeskikk				
20-24 år	4,4	6,6	54,6	24,5
25-29 år	6,9	19,4	58,8	15,0
30-34 år	5,1	25,5	56,5	12,9
Trebygninger gir stedet karakter				
20-24 år	19,2	41,0	22,7	17,0
25-29 år	22,7	40,0	26,3	11,0
30-34 år	25,6	41,1	24,1	9,2
Bebyggelsen preges av murbygninger				
20-24 år	3,1	14,2	68,1	14,6
25-29 år	6,5	15,3	70,1	8,1
30-34 år	4,9	14,9	72,8	7,4
Generelt er det en-etasjers hus her				
20-24 år	12,8	15,5	61,5	10,2
25-29 år	13,0	25,5	53,9	7,6
30-34 år	18,2	25,5	50,0	6,3
Noen store bygninger skiller seg ut				
20-24 år	13,5	24,0	51,5	10,9
25-29 år	14,5	28,1	49,3	8,1
30-34 år	18,3	21,1	53,0	7,7
Rådhus, samfunnshus og andre off. bygg				
20-24 år	11,8	24,9	52,0	11,4
25-29 år	14,8	29,4	47,2	8,6
30-34 år	17,2	27,8	47,6	7,4
Storslåtte bondegårder gir stedet karakter				
20-24 år	10,0	36,7	43,2	10,0
25-29 år	12,0	27,8	52,2	8,0
30-34 år	13,1	28,2	52,1	6,7
Private bygg i komm.senteret dominerer				
20-24 år	8,7	24,9	44,1	22,3
25-29 år	9,0	27,3	47,7	16,0
30-34 år	13,9	30,6	41,3	14,1
En karakterløs bebyggelse preger stedet				
20-24 år	7,4	29,3	36,7	26,6
25-29 år	14,5	33,3	31,9	20,3
30-34 år	17,1	31,8	32,5	18,6
Dominerende veianlegg gir stedet ansikt				
20-24 år	4,8	15,8	58,8	20,6
25-29 år	6,7	15,9	62,1	15,4
30-34 år	6,7	15,2	64,4	13,8

Tabell 4.2 *Hvordan bidrar bebyggelsen til å karakterisere området du bor i? Kvinner.*

Kvinner	Helt enig	Litt enig	Uenig	Ingen mening
Det er en egenartet arkitektur/byggeskikk				
20-24 år	5,7	14,4	62,4	17,5
25-29 år	3,6	16,6	62,9	16,8
30-34 år	4,0	17,5	64,7	13,8
Trebygninger gir stedet karakter				
20-24 år	18,6	32,6	33,0	15,9
25-29 år	22,5	32,5	27,4	17,6
30-34 år	21,3	41,6	24,5	12,6
Bebyggelsen preges av murbygninger				
20-24 år	6,4	20,8	61,7	11,0
25-29 år	7,2	15,5	69,0	8,3
30-34 år	5,0	12,5	75,7	6,8
Generelt er det en-etasjers hus her				
20-24 år	10,6	14,0	64,0	11,4
25-29 år	10,0	14,1	68,7	7,2
30-34 år	17,7	19,2	56,7	6,4
Noen store bygninger skiller seg ut				
20-24 år	20,5	26,1	43,2	10,2
25-29 år	13,6	25,4	52,5	8,5
30-34 år	13,9	26,0	52,3	7,7
Rådhus, samfunnshus og andre off. bygg				
20-24 år	11,8	31,9	46,8	9,5
25-29 år	14,1	26,2	51,6	8,1
30-34 år	12,0	29,3	50,7	8,0
Storslåtte bondegårder gir stedet karakter				
20-24 år	12,5	30,2	45,3	12,1
25-29 år	9,7	30,7	50,0	9,5
30-34 år	10,0	30,5	52,0	7,5
Private bygg i komm.senteret dominerer				
20-24 år	11,4	22,4	40,7	25,5
25-29 år	11,7	26,5	45,4	16,3
30-34 år	12,5	29,3	40,7	17,5
En karakterløs bebyggelse preger stedet				
20-24 år	10,6	23,1	33,0	33,3
25-29 år	12,2	29,7	31,8	26,3
30-34 år	14,5	28,1	37,1	20,3
Dominerende veianlegg gir stedet ansikt				
20-24 år	7,2	13,7	55,1	24,0
25-29 år	4,5	15,4	59,6	20,5
30-34 år	3,4	14,6	66,2	15,9

Tabell 4.3 *Hvordan bidrar bebyggelsen til å karakterisere området du bor i?
Utbyggingsmønsteret.*

Menn	Helt enig	Litt enig	Uenig	Ingen mening
Den spredte bebyggelsen dominerer				
20-24 år	22,4	38,2	22,4	17,1
25-29 år	26,9	36,3	28,3	8,5
30-34 år	30,3	40,1	22,9	6,7
Bebyggelsen er i hovedsak konsentrert til tettsteder og sentra				
20-24 år	13,6	28,9	46,5	11,0
25-29 år	9,3	35,0	47,9	7,9
30-34 år	9,8	32,9	51,1	6,3
Kvinner	Helt enig	Litt enig	Uenig	Ingen mening
Den spredte bebyggelsen dominerer				
20-24 år	18,6	40,3	25,5	15,6
25-29 år	23,9	35,9	29,4	10,8
30-34 år	29,0	35,3	25,5	10,3
Bebyggelsen er i hovedsak konsentrert til tettsteder og sentra				
20-24 år	16,7	30,8	39,5	12,9
25-29 år	12,6	30,8	47,1	9,4
30-34 år	11,3	31,2	49,0	8,5

Tabell 4.4 *Hvordan vurderer du de bygde omgivelsene der du bor? Generelt om bygningsmassen.*

Menn	Helt enig	Litt enig	Uenig	Ingen mening
Det er mange flotte bygninger her				
20-24 år	9,8	46,2	32,0	12,0
25-29 år	10,7	40,0	39,8	9,4
30-34 år	10,8	35,4	44,2	9,6
Det er mange stygge bygninger her				
20-24 år	18,8	43,8	23,2	14,3
25-29 år	18,3	43,3	28,4	9,9
30-34 år	14,0	41,3	32,3	12,4
Bygningene er bra nok for sine formål				
20-24 år	28,8	50,9	8,0	12,4
25-29 år	28,4	48,4	11,9	11,3
30-34 år	29,2	51,6	9,6	9,6
Det er for mange gamle bygninger her				
20-24 år	9,8	24,1	52,7	13,4
25-29 år	6,1	20,4	63,1	10,4
30-34 år	5,9	17,8	64,4	11,9
For mye nytt bygd på bekostning av fine eldre bygninger				
20-24 år	6,2	14,7	59,1	20,0
25-29 år	8,4	18,0	54,8	18,9
30-34 år	9,1	17,8	55,8	17,2
Kvinner	Helt enig	Litt enig	Uenig	Ingen mening
Det er mange flotte bygninger her				
20-24 år	9,6	41,5	39,6	9,3
25-29 år	8,1	39,2	42,2	10,6
30-34 år	8,4	39,6	42,4	9,7
Det er mange stygge bygninger her				
20-24 år	15,5	52,0	22,5	10,0
25-29 år	17,2	45,8	25,4	11,7
30-34 år	17,0	39,0	30,6	13,3
Bygningene er bra nok for sine formål				
20-24 år	29,0	49,1	8,9	13,0
25-29 år	27,2	51,3	9,1	12,3
30-34 år	28,8	51,6	8,6	11,1
Det er for mange gamle bygninger her				
20-24 år	5,6	21,6	58,6	14,2
25-29 år	6,8	14,5	63,5	15,1
30-34 år	4,5	11,6	71,8	12,1
For mye nytt bygd på bekostning av fine eldre bygninger				
20-24 år	8,5	15,6	47,8	28,1
25-29 år	10,2	16,8	50,4	22,6
30-34 år	11,7	19,0	49,3	20,0

Tabell 4.5 *Hvordan vurderer du de bygde omgivelsene der du bor? Om utbygningsmønsteret i kommunen*

Menn	Helt enig	Litt enig	Uenig	Ingen mening
For mye utbygging skjer i komm.senteret				
20-24 år	20,7	19,4	30,6	29,3
25-29 år	23,8	28,8	28,8	18,7
30-34 år	23,0	26,7	34,8	15,6
Bebyggelsen for mye spredd				
20-24 år	8,1	17,9	53,4	20,6
25-29 år	4,5	18,8	63,5	13,2
30-34 år	6,5	17,8	63,0	12,7
For langt fra boliger til sentrumsfunksj.				
20-24 år	15,2	32,3	36,8	15,7
25-29 år	14,3	25,2	48,2	12,3
30-34 år	12,0	29,4	46,5	12,0
Spredt bebygg. gir oppsplittet lokalmiljø				
20-24 år	12,6	22,4	47,5	17,5
25-29 år	8,2	21,5	57,1	13,2
30-34 år	8,7	27,4	54,2	9,7
Spredt bebyggelse gir god integrering av bo- og naturmiljø				
20-24 år	27,4	35,0	9,9	27,8
25-29 år	30,5	41,2	9,8	18,5
30-34 år	36,7	38,5	8,8	15,9
Kvinner	Helt enig	Litt enig	Uenig	Ingen mening
For mye utbygging skjer i komm.senteret				
20-24 år	21,0	21,7	29,0	28,3
25-29 år	26,0	26,0	27,9	20,2
30-34 år	25,5	24,6	31,2	18,7
Bebyggelsen for mye spredd				
20-24 år	7,8	16,3	56,3	19,6
25-29 år	5,8	14,1	63,9	16,2
30-34 år	5,1	13,1	69,4	12,3
For langt fra boliger til sentrumsfunksj.				
20-24 år	17,0	28,1	42,6	12,2
25-29 år	11,6	29,8	46,6	12,0
30-34 år	13,8	26,4	48,3	11,6
Spredt bebygg. gir oppsplittet lokalmiljø				
20-24 år	9,6	21,9	53,0	15,6
25-29 år	9,1	20,9	57,5	12,5
30-34 år	10,6	18,9	59,1	11,4
Spredt bebyggelse gir god integrering av bo- og naturmiljø				
20-24 år	26,0	34,2	10,0	29,7
25-29 år	32,7	35,9	7,9	23,5
30-34 år	35,1	35,3	8,4	21,1

Tabell 4.6 *Hvordan vurderer du de bygde omgivelsene der du bor? Bolig-og tomteforhold. Menn.*

Menn	Helt enig	Litt enig	Uenig	Ingen mening
Mange boligomr. ligger fint til i terrenget				
20-24 år	46,7	39,1	3,1	11,1
25-29 år	44,7	42,0	5,0	8,4
30-34 år	50,8	38,1	7,2	3,9
Mange boligomr. på mindre attraktive steder				
20-24 år	15,6	34,2	31,1	19,1
25-29 år	11,8	38,8	37,6	11,8
30-34 år	14,1	39,4	35,7	10,8
Mangler arealer til lek/idrett ved boligomr.				
20-24 år	22,8	33,5	27,2	16,5
25-29 år	22,0	31,5	34,2	12,2
30-34 år	16,7	34,5	35,7	13,1
Tomtene i nye boligfelt er generelt for små				
20-24 år	22,4	24,2	15,7	37,7
25-29 år	27,3	30,7	20,1	21,9
30-34 år	31,9	31,7	17,5	18,9
Tilbudet av eneboligtomter er for lavt				
20-24 år	22,3	18,8	20,1	38,8
25-29 år	28,3	26,3	25,9	19,5
30-34 år	26,1	27,8	27,6	18,4
Tilbudet av leiligheter sentralt er for lavt				
20-24 år	32,1	25,0	15,6	27,2
25-29 år	33,5	31,2	19,2	16,1
30-34 år	29,0	33,5	20,9	16,6

Tabell 4.7 *Hvordan vurderer du de bygde omgivelsene der du bor? Bolig-og tomteforhold. Kvinner*

Kvinner	Helt enig	Litt enig	Uenig	Ingen mening
Mange boligomr. ligger fint til i terrenget				
20-24 år	46,9	39,5	4,1	9,6
25-29 år	51,0	36,7	5,3	7,0
30-34 år	53,4	37,0	4,4	5,1
Mange boligomr. på mindre attraktive steder				
20-24 år	15,3	34,0	32,8	17,9
25-29 år	13,0	36,5	31,0	19,4
30-34 år	7,8	34,9	42,6	14,7
Mangler arealer til lek/idrett ved boligomr.				
20-24 år	27,7	31,4	24,7	16,2
25-29 år	24,7	34,5	29,1	11,7
30-34 år	21,0	31,7	32,7	14,7
Tomtene i nye boligfelt er generelt for små				
20-24 år	26,8	28,3	13,0	32,0
25-29 år	30,7	26,4	13,6	29,2
30-34 år	33,6	25,2	16,6	24,7
Tilbudet av eneboligtomter er for lavt				
20-24 år	31,9	19,6	17,8	30,7
25-29 år	28,5	21,7	19,5	30,3
30-34 år	25,4	22,6	27,7	24,3
Tilbudet av leiligheter sentralt er for lavt				
20-24 år	36,8	26,4	12,6	24,2
25-29 år	37,2	24,1	16,5	22,2
30-34 år	31,8	25,7	17,6	24,9

Tabell 4.8 *Hvordan vurderer du de bygde omgivelsene der du bor? Forhold i kommunesenteret.*

Menn. Kommunesenteret:	Helt enig	Litt enig	Uenig	Ingen mening
Enhetlig og harmonisk stil på bygning.				
20-24 år	2,7	22,3	46,0	29,0
25-29 år	7,2	23,0	55,2	14,6
30-34 år	6,1	23,0	58,0	13,0
Et sammensurium av ulike typer bygg				
20-24 år	27,0	30,2	23,0	19,8
25-29 år	31,6	33,0	22,0	13,4
30-34 år	33,6	32,0	23,6	10,7
Skjemmes av større transportårer				
20-24 år	5,4	17,6	56,3	20,7
25-29 år	9,2	17,9	57,2	15,6
30-34 år	10,5	19,5	58,2	11,8
For få/for dårlige grøntarealer/parker				
20-24 år	21,3	33,3	30,7	14,7
25-29 år	28,2	31,4	30,3	10,0
30-34 år	22,4	28,7	39,0	9,9
Har et for dårlig tilbud på boliger				
20-24 år	27,1	27,1	19,1	26,7
25-29 år	31,1	28,2	23,4	17,3
30-34 år	22,2	30,5	32,4	14,9
Kvinner. Kommunesenteret:	Helt enig	Litt enig	Uenig	Ingen mening
Enhetlig og harmonisk stil på bygning.				
20-24 år	5,9	26,5	49,6	18,0
25-29 år	7,3	26,9	51,5	14,3
30-34 år	7,0	23,4	57,4	12,1
Et sammensurium av ulike typer bygg				
20-24 år	27,4	30,4	24,1	18,1
25-29 år	28,2	29,9	26,5	15,5
30-34 år	31,6	29,9	26,9	11,6
Skjemmes av større transportårer				
20-24 år	6,8	13,6	56,6	23,0
25-29 år	4,1	15,2	62,6	18,2
30-34 år	7,0	16,1	62,7	14,1
For få/for dårlige grøntarealer og parker				
20-24 år	40,0	26,3	22,2	11,5
25-29 år	35,6	30,3	24,5	9,7
30-34 år	28,1	31,6	31,4	8,9
Har et for dårlig tilbud på boliger				
20-24 år	30,2	26,9	21,6	21,3
25-29 år	26,8	30,4	22,7	20,1
30-34 år	22,4	29,3	28,3	20,1

Tabell 4.9 *Hvordan mener du kommunesenteret fungerer som møteplass? Menn.*

Menn	Helt enig	Litt enig	Uenig	Ingen mening
Gode muligheter for å sette seg ned på benker og prate				
20-24 år	17,7	31,0	36,2	15,1
25-29 år	16,3	33,7	39,1	10,9
30-34 år	18,1	31,8	40,6	9,5
Må gå på kafé, etc. for å få satt seg ned				
20-24 år	29,1	31,7	30,4	8,7
25-29 år	25,0	35,0	29,5	10,5
30-34 år	28,5	33,8	28,5	9,2
Torg/gågate fungerer fint som møteplass				
20-24 år	13,2	29,5	34,8	22,5
25-29 år	11,5	34,6	34,8	19,0
30-34 år	10,9	29,9	36,9	22,3
Folk møtes lettest på handlesenter/butikk				
20-24 år	33,6	38,9	16,2	11,4
25-29 år	37,1	41,5	12,5	8,9
30-34 år	44,0	38,3	10,1	7,6
Utfører bare ærender og ikke noe mer der				
20-24 år	40,1	29,5	21,6	8,8
25-29 år	37,2	32,5	23,1	7,2
30-34 år	41,7	34,8	18,9	4,6
Bibliotek og samfunnshus er møtesteder				
20-24 år	7,4	21,7	47,0	23,9
25-29 år	5,6	30,7	41,0	22,6
30-34 år	11,0	33,3	35,8	19,8
Skoler/idrettsarenaer i kommunesenter er viktige møtesteder				
20-24 år	33,0	35,7	17,0	14,3
25-29 år	31,8	42,1	12,2	13,8
30-34 år	39,2	38,5	11,2	11,0

Tabell 4.10 *Hvordan mener du kommunesenteret fungerer som møteplass? Kvinner.*

Kvinner	Helt enig	Litt enig	Uenig	Ingen mening
Gode muligheter for å sette seg ned på benker og prate				
20-24 år	15,2	34,3	40,1	10,5
25-29 år	18,1	28,7	43,9	9,4
30-34 år	19,3	27,8	45,8	7,1
Må gå på kafé, etc. for å få satt seg ned				
20-24 år	33,2	30,7	27,8	8,3
25-29 år	35,6	29,7	28,0	6,7
30-34 år	33,1	33,0	27,6	6,3
Torg/gågate fungerer fint som møteplass				
20-24 år	17,5	30,9	35,6	16,0
25-29 år	11,6	28,4	39,5	20,6
30-34 år	13,0	26,9	40,9	19,2
Folk møtes lettest på handlesenter/butikk				
20-24 år	51,6	34,1	8,4	5,9
25-29 år	48,1	38,9	7,7	5,2
30-34 år	51,6	34,3	10,3	3,8
Utfører bare ærender og ikke noe mer der				
20-24 år	37,1	30,2	23,6	9,1
25-29 år	41,9	29,4	22,2	6,5
30-34 år	39,5	34,3	22,4	3,8
Bibliotek og samfunnshus er møtesteder				
20-24 år	10,5	28,9	40,8	19,9
25-29 år	9,7	33,4	39,5	17,4
30-34 år	13,5	34,6	37,0	14,8
Skoler/idrettsarenaer i kommunesenter er viktige møtesteder				
20-24 år	39,4	34,3	12,3	14,1
25-29 år	42,2	38,2	7,7	11,9
30-34 år	47,1	35,0	7,2	10,7

Tabell 4.11 *Hvordan vurderer du trafikkforholdene der du bor? Menn.*

Menn	Helt enig	Litt enig	Uenig	Ingen mening
Problemer pga mye traf. gjennom sentrum				
20-24 år	9,6	21,1	58,3	11,0
25-29 år	12,2	25,3	58,8	3,6
30-34 år	14,8	27,2	52,6	5,4
Problemer pga høye hastigheter/råkjøring				
20-24 år	9,2	27,2	54,4	9,2
25-29 år	12,8	29,4	52,6	5,2
30-34 år	14,5	36,2	45,1	4,2
Trafikken skaper støyproblemer				
20-24 år	3,9	20,2	67,1	8,8
25-29 år	7,4	21,7	65,0	5,8
30-34 år	10,2	21,8	62,8	5,2
Dårlig traf.sikkerhet for gående/syklende				
20-24 år	29,7	30,1	34,5	5,7
25-29 år	29,4	35,5	32,6	2,5
30-34 år	34,2	38,8	23,3	3,7
Store avstander et problem				
20-24 år	22,9	35,2	37,0	4,8
25-29 år	17,3	39,6	40,4	2,7
30-34 år	15,1	37,5	43,5	3,9
Transporttilbudet er et problem				
20-24 år	44,8	31,7	17,4	6,1
25-29 år	50,6	28,1	16,2	5,2
30-34 år	46,6	30,6	17,9	4,9
Transp.tilbud/trafikk skaper få eller ingen problemer				
20-24 år	15,8	30,3	38,6	15,4
25-29 år	13,6	30,8	44,7	10,9
30-34 år	14,9	34,2	41,9	9,1

Tabell 4.12 *Hvordan vurderer du trafikkforholdene der du bor? Kvinner.*

Kvinner	Helt enig	Litt enig	Uenig	Ingen mening
Problemer pga mye traf. gjennom sentrum				
20-24 år	7,7	25,9	58,8	7,7
25-29 år	13,3	27,2	52,6	6,9
30-34 år	17,5	23,2	54,3	5,0
Problemer pga høye hastigheter/råkjøring				
20-24 år	17,1	38,9	40,4	3,6
25-29 år	20,9	43,9	31,2	4,0
30-34 år	21,8	36,1	39,3	2,8
Trafikken skaper støyproblemer				
20-24 år	5,5	21,0	66,4	7,0
25-29 år	7,6	22,8	62,2	7,4
30-34 år	7,8	19,8	66,6	5,8
Dårlig traf.sikkerhet for gående/syklende				
20-24 år	27,8	40,3	29,3	2,6
25-29 år	39,3	33,4	25,4	1,9
30-34 år	42,6	31,9	23,8	1,6
Store avstander et problem				
20-24 år	22,2	36,3	34,4	7,0
25-29 år	18,5	34,9	40,4	6,1
30-34 år	20,6	35,7	39,4	4,3
Transporttilbudet er et problem				
20-24 år	46,7	28,1	17,9	7,3
25-29 år	47,2	32,0	14,1	6,7
30-34 år	43,5	30,7	18,5	7,4
Transp.tilbud/trafikk skaper få eller ingen problemer				
20-24 år	15,3	27,7	37,6	19,3
25-29 år	12,0	26,5	47,6	13,9
30-34 år	14,0	31,0	42,5	12,5

Tabell 5.1 *Hvordan bidrar det sosiale og kulturelle miljøet til å karakterisere området du bor i? Om skillelinjer.*

Menn	Helt enig	Litt enig	Uenig	Ingen mening
Sterke klasseskille mellom fattig og rik				
20-24 år	5,3	20,6	66,7	7,5
25-29 år	5,0	20,5	66,7	7,7
30-34 år	3,7	16,2	73,6	6,4
Sosial likhet preger lokalsamfunnet				
20-24 år	10,1	47,8	21,5	20,6
25-29 år	14,7	51,4	16,1	17,9
30-34 år	16,7	54,1	15,6	13,6
Kjønnsbestemte sosiale skillelinjer				
20-24 år	3,1	14,0	59,2	23,7
25-29 år	1,8	17,4	59,0	21,7
30-34 år	1,6	14,1	66,7	17,6
Utdanningsbestemte sosiale skillelinjer				
20-24 år	4,9	23,0	49,6	22,6
25-29 år	3,4	27,9	46,3	22,4
30-34 år	2,8	24,7	55,4	17,2
Kvinner	Helt enig	Litt enig	Uenig	Ingen mening
Sterke klasseskille mellom fattig og rik				
20-24 år	4,9	22,2	62,8	10,2
25-29 år	2,8	17,2	73,0	7,0
30-34 år	3,8	16,9	73,3	6,0
Sosial likhet preger lokalsamfunnet				
20-24 år	9,1	47,5	22,6	20,8
25-29 år	12,1	49,8	18,6	19,5
30-34 år	14,3	46,8	22,5	16,5
Kjønnsbestemte sosiale skillelinjer				
20-24 år	3,8	11,4	54,5	30,3
25-29 år	2,8	14,3	57,7	25,3
30-34 år	1,3	16,4	63,0	19,3
Utdanningsbestemte sosiale skillelinjer				
20-24 år	4,9	25,1	41,4	28,5
25-29 år	4,7	19,0	51,8	24,5
30-34 år	2,6	22,7	54,6	20,0

Tabell 5.2 *Hvordan bidrar det sosiale og kulturelle miljøet til å karakterisere området du bor i? Om innflyttere og samhold. Menn.*

Menn	Helt enig	Litt enig	Uenig	Ingen mening
Det sosial miljøet er lukket, vanskelig tilgjengelig for innflyttere				
20-24 år	11,1	25,7	45,6	17,7
25-29 år	12,6	29,7	42,8	14,9
30-34 år	8,3	32,9	46,9	12,0
Åpenhet overfor innflyttere og de som skiller seg ut				
20-24 år	6,3	32,6	32,6	28,6
25-29 år	6,4	32,7	39,8	21,1
30-34 år	6,5	36,0	39,0	18,4
Etniske, fremmedkulturelle grupper setter preg på lokalmiljøet				
20-24 år	8,0	18,1	51,3	22,6
25-29 år	5,9	20,4	57,4	16,2
30-34 år	5,1	20,4	62,3	12,2
En sterk lokalpatriotisme preger lokalsamfunnet				
20-24 år	22,1	34,5	21,2	22,1
25-29 år	26,8	39,4	17,7	16,1
30-34 år	26,9	45,7	16,3	11,2
Den sterke dugnadsånden setter sitt preg på lokalsamfunnet				
20-24 år	17,9	39,7	23,2	19,2
25-29 år	21,0	41,7	22,1	15,3
30-34 år	25,0	43,6	19,6	11,8
At folk er seg selv nok preger det sosiale miljøet				
20-24 år	18,4	42,2	14,8	24,7
25-29 år	17,0	49,3	12,1	21,6
30-34 år	17,4	48,1	17,4	17,0

Tabell 5.3 *Hvordan bidrar det sosiale og kulturelle miljøet til å karakterisere området du bor i? Om innflyttere og samhold. Kvinner.*

Kvinner	Helt enig	Litt enig	Uenig	Ingen mening
Det sosial miljøet er lukket, vanskelig tilgjengelig for innflyttere				
20-24 år	14,0	32,8	41,1	12,1
25-29 år	11,9	31,8	43,9	12,4
30-34 år	9,4	30,9	47,1	12,6
Åpenhet overfor innflyttere og de som skiller seg ut				
20-24 år	8,7	24,9	38,5	27,9
25-29 år	5,3	30,3	41,5	22,9
30-34 år	4,7	31,6	43,7	20,1
Etniske, fremmedkulturelle grupper setter preg på lokalmiljøet				
20-24 år	9,8	20,3	49,6	20,3
25-29 år	5,7	21,8	58,3	14,2
30-34 år	4,6	24,5	54,7	16,1
En sterk lokalpatriotisme preger lokalsamfunnet				
20-24 år	21,3	28,9	17,9	31,9
25-29 år	23,1	40,8	16,8	19,3
30-34 år	23,6	40,5	17,9	17,9
Den sterke dugnadsånden setter sitt preg på lokalsamfunnet				
20-24 år	14,3	34,2	28,6	22,9
25-29 år	20,1	41,3	22,5	16,1
30-34 år	21,7	42,1	23,8	12,4
At folk er seg selv nok preger det sosiale miljøet				
20-24 år	21,5	37,7	15,1	25,7
25-29 år	18,4	40,0	18,2	23,5
30-34 år	17,3	41,9	20,4	20,4

Tabell 5.4 *Hva mener du om det sosiale miljøet i lokalsamfunnet? Om åpenhet og toleranse. Menn.*

Menn	Helt enig	Litt enig	Uenig	Ingen mening
Det er lett å bli kjent med folk her				
20-24 år	42,6	36,1	19,6	1,7
25-29 år	33,9	44,4	17,2	4,5
30-34 år	35,6	46,6	15,1	2,7
Vanskelig å komme inn på folk				
20-24 år	13,0	32,6	48,3	6,1
25-29 år	12,4	37,5	43,8	6,3
30-34 år	10,3	39,0	46,4	4,3
Etablerte vennskap er bunnsolide				
20-24 år	20,4	54,3	14,3	10,9
25-29 år	24,2	49,9	13,3	12,6
30-34 år	25,7	52,5	10,7	11,1
Mye snakk/sladder bak ryggen på folk				
20-24 år	54,6	31,0	8,3	6,1
25-29 år	39,6	45,2	7,9	7,2
30-34 år	31,9	51,2	11,3	5,6
De som skiller seg ut, blir lett frosset ut				
20-24 år	28,8	39,3	19,2	12,7
25-29 år	21,0	44,7	21,2	13,1
30-34 år	18,9	42,9	27,5	10,7
De fleste, uansett hvem, omgås noen				
20-24 år	43,0	41,7	7,0	8,3
25-29 år	39,4	42,8	8,4	9,5
30-34 år	43,9	41,3	4,9	9,9
Det er et stort innslag av klikker				
20-24 år	16,4	36,0	22,7	24,9
25-29 år	18,0	36,3	23,3	22,4
30-34 år	16,0	39,8	26,1	18,1

Tabell 5.5 *Hva mener du om det sosiale miljøet i lokalsamfunnet? Om åpenhet og toleranse. Kvinner.*

Kvinner	Helt enig	Litt enig	Uenig	Ingen mening
Det er lett å bli kjent med folk her				
20-24 år	27,3	46,5	24,7	1,5
25-29 år	27,2	44,1	25,7	3,0
30-34 år	33,5	43,1	21,3	2,1
Vanskelig å komme inn på folk				
20-24 år	20,1	36,5	36,9	6,6
25-29 år	18,4	41,6	35,4	4,6
30-34 år	12,9	38,8	45,0	3,3
Etablerte vennskap er bunnsolide				
20-24 år	17,8	54,9	17,1	10,2
25-29 år	22,0	51,1	15,9	11,0
30-34 år	24,6	52,3	12,0	11,1
Mye snakk/sladder bak ryggen på folk				
20-24 år	53,6	33,6	5,1	7,7
25-29 år	43,7	44,3	6,1	5,9
30-34 år	30,6	50,0	13,2	6,2
De som skiller seg ut, blir lett frosset ut				
20-24 år	34,2	36,7	18,9	10,2
25-29 år	26,8	38,6	21,5	13,1
30-34 år	18,0	40,9	28,2	12,9
De fleste, uansett hvem, omgås noen				
20-24 år	38,7	41,6	8,0	11,7
25-29 år	43,0	37,1	8,5	11,4
30-34 år	40,7	39,2	6,3	13,8
Det er et stort innslag av klikker				
20-24 år	28,0	33,6	17,3	21,0
25-29 år	26,4	37,7	18,5	17,4
30-34 år	23,1	40,0	22,1	14,8

Tabell 5.6 *Hva mener du om det sosiale miljøet i lokalsamfunnet? Hva som styrer hvem man omgås. Menn.*

Menn	Helt enig	Litt enig	Uenig	Ingen mening
Vennekrets styres stort sett av økonomiske og standsmessige forhold				
20-24 år	10,5	26,8	52,2	10,5
25-29 år	9,7	26,0	53,0	11,3
30-34 år	8,6	31,1	51,9	8,4
Utdanningsnivå påvirker i stor grad hvem man omgås				
20-24 år	9,7	28,2	55,9	6,2
25-29 år	9,9	30,9	52,8	6,3
30-34 år	10,1	30,2	52,4	7,2
Yrket er i stor grad avgjørende for hvem man omgås				
20-24 år	15,4	27,6	50,0	7,0
25-29 år	14,2	34,3	46,5	5,0
30-34 år	12,3	39,3	44,9	3,5
Hva en gjør på fritiden, er styrende for hvem man omgås				
20-24 år	30,1	49,8	15,7	4,4
25-29 år	24,9	55,7	14,3	5,2
30-34 år	19,9	56,6	18,0	5,5
Tilknytningen til foreninger og organisasjoner styrer omgangskretsen				
20-24 år	7,9	36,2	43,7	12,2
25-29 år	8,6	47,4	30,9	13,1
30-34 år	8,4	42,7	34,7	14,2
Hvor en bor i kommunen, styrer hvem man omgås				
20-24 år	20,5	41,0	30,6	7,9
25-29 år	16,0	43,8	32,5	7,7
30-34 år	17,5	47,4	26,9	8,2
Familiebåndene styrer i stor grad hvem man omgås				
20-24 år	5,7	24,9	58,1	11,4
25-29 år	8,1	35,1	47,1	9,7
30-34 år	9,9	36,5	45,8	7,8

Tabell 5.7 *Hva mener du om det sosiale miljøet i lokalsamfunnet? Hva som styrer hvem man omgås. Kvinner.*

Kvinner	Helt enig	Litt enig	Uenig	Ingen mening
Vennekrets styres stort sett av økonomiske og standsmessige forhold				
20-24 år	7,3	26,7	53,5	12,5
25-29 år	8,9	23,9	53,4	13,8
30-34 år	9,3	26,8	51,7	12,1
Utdanningsnivå påvirker i stor grad hvem man omgås				
20-24 år	9,1	29,6	50,4	10,9
25-29 år	7,8	29,8	52,6	9,7
30-34 år	7,5	30,5	53,6	8,4
Yrket er i stor grad avgjørende for hvem man omgås				
20-24 år	11,0	35,2	42,1	11,7
25-29 år	10,2	38,4	44,2	7,2
30-34 år	10,0	36,5	47,8	5,7
Hva en gjør på fritiden, er styrende for hvem man omgås				
20-24 år	23,8	54,2	16,8	5,1
25-29 år	21,2	57,2	16,5	5,1
30-34 år	20,2	56,4	19,5	3,9
Tilknytningen til foreninger og organisasjoner styrer omgangskretsen				
20-24 år	8,1	41,9	30,9	19,1
25-29 år	9,7	44,3	32,0	14,0
30-34 år	10,0	46,9	33,0	10,1
Hvor en bor i kommunen, styrer hvem man omgås				
20-24 år	21,0	44,5	25,7	8,8
25-29 år	17,4	46,2	26,8	9,6
30-34 år	18,1	47,4	28,5	6,1
Familiebåndene styrer i stor grad hvem man omgås				
20-24 år	13,2	37,1	37,9	11,8
25-29 år	11,9	40,0	38,6	9,5
30-34 år	14,3	40,7	38,5	6,6

Tabell 5.8 *Hvilke arenaer er viktige for din sosiale omgang med andre enn den nærmeste familie? Menn.*

Menn	Viktig	Litt viktig	Ikke viktig	Vet ikke
Org.fritidsakt. og idrettsarenaer/-anlegg	31,0	28,8	34,1	6,1
20-24 år	32,7	32,5	30,7	4,0
25-29 år	35,4	32,9	29,1	2,7
30-34 år				
Forenings- og organisasjonslivet	14,0	25,3	46,7	14,0
20-24 år	13,5	34,8	45,4	6,3
25-29 år	20,0	39,4	35,2	5,4
30-34 år				
Større tilstelninger ved høytider	25,2	39,1	30,4	5,2
20-24 år	23,6	41,0	30,6	4,7
25-29 år	19,4	52,5	24,4	3,7
30-34 år				
Kultur- og underholdningssteder	27,5	43,7	23,1	5,7
20-24 år	27,8	45,7	22,6	3,8
25-29 år	25,1	49,6	21,5	3,8
30-34 år				
Skoler og barnehager	32,3	21,0	38,0	8,7
20-24 år	37,8	21,7	33,9	6,6
25-29 år	49,8	21,5	24,2	4,4
30-34 år				
Butikker og kjøpesentre	31,9	42,8	22,7	2,6
20-24 år	29,4	44,3	24,9	1,3
25-29 år	28,9	44,9	23,9	2,3
30-34 år				
Gågata i kommunesenteret	11,8	26,8	49,1	12,3
20-24 år	10,5	28,7	48,1	12,8
25-29 år	9,3	23,5	52,5	14,6
30-34 år				
Tilfeldige, uformelle møtesteder ute/inne	44,3	40,9	10,4	4,3
20-24 år	34,2	48,9	11,8	5,2
25-29 år	36,1	44,3	13,6	6,0
30-34 år				
Besøk hjem til hverandre	68,3	25,7	4,8	1,3
20-24 år	73,7	23,8	1,3	1,1
25-29 år	65,8	29,2	3,4	1,5
30-34 år				
Ungdomsklubber og pensjonisttreff	25,6	25,6	37,0	11,9
20-24 år	17,2	20,8	47,5	14,5
25-29 år	22,3	21,3	41,3	15,0
30-34 år				
Arbeidsplassen og arbeidsmiljøet	61,4	28,5	6,1	3,9
20-24 år	73,2	21,2	3,6	2,0
25-29 år	73,3	20,2	4,6	1,9
30-34 år				

Tabell 5.9 *Hvilke arenaer er viktige for din sosiale omgang med andre enn den nærmeste familie? Kvinner*

Kvinner	Viktig	Litt viktig	Ikke viktig	Vet ikke
Org.fritidsakt. og idrettsarenaer/-anlegg	31,8	28,1	32,8	7,3
20-24 år	31,9	32,3	32,5	3,4
25-29 år	34,8	34,8	27,6	2,8
30-34 år				
Forenings- og organisasjonslivet	12,8	32,6	44,0	10,6
20-24 år	17,5	38,2	37,8	6,5
25-29 år	21,5	41,5	30,7	6,4
30-34 år				
Større tilstelninger ved høytider	30,7	42,3	20,1	6,9
20-24 år	30,3	47,7	17,2	4,8
25-29 år	31,4	44,8	18,4	5,4
30-34 år				
Kultur- og underholdningssteder	37,6	41,6	15,7	5,1
20-24 år	35,9	48,3	11,6	4,2
25-29 år	36,9	48,5	12,1	2,5
30-34 år				
Skoler og barnehager	53,3	20,6	21,0	5,1
20-24 år	65,0	15,5	15,1	4,4
25-29 år	71,2	15,8	10,6	2,3
30-34 år				
Butikker og kjøpesentre	49,6	43,8	5,5	1,1
20-24 år	45,0	41,6	11,8	1,7
25-29 år	43,4	39,3	16,2	1,1
30-34 år				
Gågata i kommunesenteret	20,0	35,6	32,6	11,9
20-24 år	15,7	27,3	42,8	14,2
25-29 år	16,7	23,7	43,4	16,2
30-34 år				
Tilfeldige, uformelle møtesteder ute/inne	42,3	44,9	6,9	5,8
20-24 år	41,4	43,7	9,5	5,5
25-29 år	40,0	45,3	9,9	4,8
30-34 år				
Besøk hjem til hverandre	81,2	15,6	2,2	1,1
20-24 år	81,6	15,7	1,5	1,3
25-29 år	81,1	16,0	1,5	1,5
30-34 år				
Ungdomsklubber og pensjonisttreff	31,7	20,7	36,2	11,4
20-24 år	27,1	20,6	40,0	12,3
25-29 år	31,6	17,1	36,6	14,7
30-34 år				
Arbeidsplassen og arbeidsmiljøet	72,6	17,5	5,1	4,7
20-24 år	77,7	15,8	1,9	4,6
25-29 år	76,3	15,4	3,7	4,6
30-34 år				

Tabell 6.1 *Hvordan bidrar det sosiale og kulturelle miljøet til å karakterisere området du bor ? Faktorer som gir kommunen et ansikt utad.*

Menn	Helt enig	Litt enig	Uenig	Ingen mening
Org.livet karakteriserer lokalsamfunnet				
20-24 år	8,4	27,4	37,6	26,5
25-29 år	6,0	41,1	30,0	22,9
30-34 år	10,0	41,9	31,3	16,7
Idretten er viktig for stedets karakter				
20-24 år	23,8	44,1	16,3	15,9
25-29 år	27,3	44,5	14,4	13,8
30-34 år	29,0	49,4	11,8	9,8
Kirken bidrar til å prege lokalsamfunnet				
20-24 år	10,2	28,4	41,3	20,0
25-29 år	9,1	31,1	45,4	14,4
30-34 år	8,8	34,8	41,8	14,5
Sterke kulturpers. gir komm. ansikt utad				
20-24 år	12,3	37,0	32,2	18,5
25-29 år	17,2	31,0	35,6	16,3
30-34 år	15,0	35,4	35,4	14,1
Kulturelle mønstre preger lok.miljøet				
20-24 år	7,5	31,4	33,6	27,4
25-29 år	8,5	32,6	37,8	21,1
30-34 år	7,3	36,4	40,0	16,3
Kvinner	Helt enig	Litt enig	Uenig	Ingen mening
Org.livet karakteriserer lokalsamfunnet				
20-24 år	7,6	36,1	25,9	30,4
25-29 år	10,2	36,9	26,1	26,8
30-34 år	11,6	41,5	25,7	21,2
Idretten er viktig for stedets karakter				
20-24 år	28,7	41,9	10,9	18,5
25-29 år	28,8	46,7	11,3	13,2
30-34 år	37,4	44,9	9,8	8,0
Kirken bidrar til å prege lokalsamfunnet				
20-24 år	14,4	42,2	25,5	17,9
25-29 år	11,7	40,2	32,3	15,7
30-34 år	11,4	40,1	33,6	14,9
Sterke kulturpers. gir komm. ansikt utad				
20-24 år	15,5	32,2	29,9	22,3
25-29 år	18,0	33,8	28,9	19,3
30-34 år	19,8	39,1	25,5	15,6
Kulturelle mønstre preger lok.miljøet				
20-24 år	8,4	36,5	31,2	24,0
25-29 år	8,5	33,8	33,2	24,5
30-34 år	8,7	41,0	30,5	19,8

Tabell 6.2 *Hvordan vurderer du kulturtilbudet (kino, teater konserter utstillinger, etc) i kommunen ut fra dine behov?.*

Menn	veldig bra	ganske bra	begrenset	dårlig	ikke godt, men lett tilgang	ingen mening
20-24 år	5,2	10,0	37,7	34,6	7,8	4,8
25-29 år	5,4	17,9	41,7	22,8	7,1	5,1
30-34 år	3,8	22,3	37,6	23,8	7,7	4,8
Kvinner						
20-24 år	4,4	14,2	37,2	33,2	6,6	4,4
25-29 år	2,1	17,7	43,6	25,9	7,4	3,4
30-34 år	4,2	25,6	39,8	18,5	8,4	3,4

Tabell 6.3 *Hvilke kulturelle begivenheter i lokalsamfunnet setter du stor pris på? Menn.*

Menn	Betyr mye	Betyr litt	Betyr ikke noe	Ingen mening
Rikskonsert-/riksteaterarrangementer				
20-24 år	3,6	11,6	61,3	23,6
25-29 år	3,2	16,5	64,2	16,1
30-34 år	2,8	20,9	59,4	16,9
Årlige, lokale revyoppsetninger				
20-24 år	16,2	42,1	27,6	14,0
25-29 år	21,0	43,4	27,6	8,0
30-34 år	22,8	44,2	23,4	9,6
Større musikkarrangem./-festivaler				
20-24 år	19,9	40,7	22,1	17,3
25-29 år	21,6	40,9	28,7	8,7
30-34 år	16,6	45,8	26,7	10,9
Historiske festspill				
20-24 år	5,3	23,3	48,0	23,3
25-29 år	4,3	24,7	53,8	17,2
30-34 år	5,1	30,9	47,9	16,0
Litteratur-/historiekvelder				
20-24 år	0,9	7,9	70,0	21,1
25-29 år	1,2	9,2	74,9	14,7
30-34 år	1,8	16,2	64,9	17,2
Større idrettsarrangementer				
20-24 år	23,7	32,9	29,8	13,6
25-29 år	26,2	39,5	25,1	9,2
30-34 år	24,1	42,2	25,9	7,8
Gudstjenester ved kirkelige høytider				
20-24 år	6,1	13,1	63,8	17,0
25-29 år	5,9	21,0	61,6	11,4
30-34 år	3,8	28,2	55,6	12,5
17. mai-arrangementer				
20-24 år	32,0	45,2	15,8	7,0
25-29 år	34,0	43,5	17,8	4,7
30-34 år	43,7	42,7	11,0	2,5
1. mai-arrangementer				
20-24 år	10,6	24,2	51,5	13,7
25-29 år	4,8	23,7	62,4	9,0
30-34 år	6,0	21,2	65,7	7,1

Tabell 6.4 *Hvilke kulturelle begivenheter i lokalsamfunnet setter du stor pris på? Kvinner.*

Kvinner	Betyr mye	Betyr litt	Betyr ikke noe	Ingen mening
Rikskonsert-/riksteaterarrangementer				
20-24 år	6,4	20,2	50,2	23,2
25-29 år	4,3	31,5	44,7	19,5
30-34 år	11,0	34,2	37,1	17,6
Årlige, lokale revyoppsetninger				
20-24 år	22,8	43,8	24,3	9,2
25-29 år	31,5	41,8	16,1	10,5
30-34 år	35,9	36,8	15,9	11,4
Større musikkarrangem./-festivaler				
20-24 år	28,5	42,6	18,1	10,7
25-29 år	27,0	43,3	16,5	13,3
30-34 år	24,3	49,8	16,1	9,8
Historiske festspill				
20-24 år	6,7	31,2	45,4	16,7
25-29 år	8,6	30,7	40,0	20,7
30-34 år	10,2	34,9	36,0	18,9
Litteratur-/historiekvelder				
20-24 år	3,0	13,4	66,9	16,7
25-29 år	3,5	12,3	65,7	18,6
30-34 år	2,2	18,9	59,6	19,4
Større idrettsarrangementer				
20-24 år	21,3	36,2	33,2	9,3
25-29 år	20,5	39,4	28,9	11,2
30-34 år	21,8	39,8	30,0	8,3
Gudstjenester ved kirkelige høytider				
20-24 år	9,4	33,7	46,1	10,9
25-29 år	10,2	32,8	44,9	12,1
30-34 år	13,1	38,2	38,3	10,4
17. mai-arrangementer				
20-24 år	53,1	38,4	5,5	3,0
25-29 år	61,7	31,4	5,5	1,5
30-34 år	64,3	27,6	5,3	2,8
1. mai-arrangementer				
20-24 år	7,5	26,9	55,6	10,1
25-29 år	6,3	15,7	67,2	10,8
30-34 år	5,5	16,9	68,8	8,7

Tabell 7.1 Hva mener du generelt gjør et sted til "det gode bosted"?

	Viktig	Litt viktig	Ikke viktig	Vet ikke	Antall
Sunt og trygt oppvekstmiljø for barn	92,8	5,3	0,7	1,1	2881
Et godt skole- og barnehage tilbud	84,7	11,8	2,3	1,2	2877
Et godt helsetilbud	82,6	15,1	1,5	0,8	2878
Lønnet arbeid tilpasset utdanningen	82,4	14,0	2,4	1,1	2876
Et stabilt sosialt nettverk	70,6	26,3	2,0	1,1	2875
Folk bryr seg om hverandre	67,7	29,6	1,8	0,8	2878
Kan bo i nærheten av jobben	65,6	30,6	3,1	0,6	2878
Ikke for høye kommunale skatter/avg.	65,2	27,7	5,5	1,7	2875
Mulighet for enebolig m/ romslig tomt	64,5	27,8	5,6	2,1	2868
Lett tilgang til naturen i lokalmiljøet	64,2	30,4	4,2	1,3	2876
At det brøytes skikkelig om vinteren	61,8	31,5	5,4	1,4	2875
Ikke alle boliger i noen få boligområder	60,9	30,0	6,2	2,8	2869
Et variert tilbud på boliger	55,6	37,8	4,8	1,7	2875
Egne veier for fotgjengere og syklist	54,6	36,8	7,1	1,6	2874
Et variert tilbud på jobber	52,0	40,1	6,7	1,2	2865
Nærhet til slekt	49,6	40,7	9,0	0,7	2875
Gode kommunikasjoner til landet ellers	47,4	42,0	8,2	2,4	2868
Kunne oppleve "urørt" natur i nærheten	46,4	36,1	14,6	2,9	2875
Kan drive jakt, fiske og andre naturakt.	46,2	33,7	17,4	2,7	2873
Lett tilgang med bil til forskjellige tilbud	43,8	45,1	9,8	1,3	2870
Et rikt dyre-, fugle- og planteliv	41,1	39,8	15,0	4,0	2864
Gode karrieremuligheter yrkesmessig	39,2	44,4	14,2	2,3	2860
At hovedveier legges utenom sentrum	36,4	41,8	17,4	4,4	2867
Gode muligheter for idrett/-anlegg	31,0	42,7	23,6	2,6	2874
Dugnadsånd i lokalmiljøet	30,6	52,8	12,4	4,1	2869
Et godt tilbud på utesteder og butikker	30,2	49,9	18,4	1,5	2871
Sentrumsnære boliger	28,1	45,1	23,7	3,1	2863
Mangfoldig/bredt kultur- og underh.tilb.	23,8	56,4	16,8	2,9	2874
Regelmessige kultur- og underh.akt.	19,8	56,5	20,0	3,8	2869
Fint torv og gågater i sentrum	18,1	41,2	36,4	4,3	2867
Kan treffe på rovdyr/store pattedyr	13,8	26,6	54,6	5,0	2864
Flest mulig bygg oppført i tre	13,0	27,4	52,3	7,3	2868
Et variert forenings- og org.liv	12,4	45,5	36,5	5,6	2866
Mulighet til å forsvinne i mengden	10,6	33,6	51,0	4,8	2868
Et flerkulturelt sosialt miljø	9,8	36,5	47,8	6,0	2870
Tettstedet har en enhetlig bygn.profil	9,8	30,6	50,7	8,8	2871
Bygninger i sentrum har et "bygpreg"	2,5	9,1	83,4	5,0	2868

Tabell 8.1 *Har du gjort deg noen tanker om å flytte eller bli boende?.*

Menn	20-24 år	25-29 år	30-34 år	Alle
Kommer til å bli boende her i mange år	35,8	64,8	84,8	65,0
Flytte så snart det praktisk lar seg gjøre	20,6	15,8	10,9	15,2
Flyttet ifm utdanning, flytter ikke tilbake	11,2	1,9	0,6	3,8
Komme tilbake etter endt utdanning	14,6	3,2	0,6	5,2
Bo/jobbe andre steder, kanskje tilbake	35,5	22,0	10,2	20,9
Uaktuelt å flytte tilbake etter å flyttet ut	11,7	7,5	5,2	7,7
Kvinner				
Kommer til å bli boende her i mange år	47,5	75,9	90,3	73,7
Flytte så snart det praktisk lar seg gjøre	15,4	16,5	8,8	13,1
Flyttet ifm utdanning, flytter ikke tilbake	12,3	1,0	0,2	3,8
Komme tilbake etter endt utdanning	13,9	2,0	0,3	4,7
Bo/jobbe andre steder, kanskje tilbake	25,8	12,9	4,7	13,2
Uaktuelt å flytte tilbake etter å flyttet ut	9,0	3,1	3,0	4,7

Tabell 8.2 *Hva er hovedgrunnen til at du eventuelt vil flytte? Menn.*

Menn	Viktig	Litt viktig	Ikke viktig	Vet ikke
Jobbrelaterte forhold				
20-24 år	64,2	23,3	8,8	3,7
25-29 år	67,3	22,1	7,2	3,4
30-34 år	61,7	24,2	9,1	5,0
Utdanningsrelaterte forhold				
20-24 år	44,1	24,7	24,0	7,3
25-29 år	22,7	26,0	44,8	6,5
30-34 år	16,1	28,5	46,5	8,9
De fysiske boforholdene				
20-24 år	16,6	36,0	40,1	7,3
25-29 år	20,1	27,8	46,4	5,7
30-34 år	19,8	30,8	41,2	8,2
Stedet og de generelle omgivelsene				
20-24 år	25,3	33,2	36,7	4,8
25-29 år	25,4	31,4	38,0	5,1
30-34 år	27,0	26,4	39,3	7,2
Klimaet her				
20-24 år	17,4	25,1	52,6	4,9
25-29 år	21,8	25,7	48,7	3,9
30-34 år	25,9	26,8	40,5	6,7
Det sosiale miljøet				
20-24 år	36,6	28,9	30,2	4,4
25-29 år	30,4	32,4	33,0	4,2
30-34 år	25,8	34,8	32,9	6,5
Tjeneste- og kulturtilbudet				
20-24 år	30,8	38,4	23,6	7,2
25-29 år	24,3	38,7	31,5	5,4
30-34 år	18,9	40,1	34,8	6,2
Økonomiske forhold				
20-24 år	35,4	30,9	27,5	6,2
25-29 år	31,6	34,9	27,8	5,7
30-34 år	39,2	27,6	26,6	6,6

Tabell 8.3 *Hva er hovedgrunnen til at du eventuelt vil flytte? Kvinner.*

Kvinner	Viktig	Litt viktig	Ikke viktig	Vet ikke
Jobbrelaterte forhold				
20-24 år	66,6	24,3	6,1	3,0
25-29 år	60,1	24,3	10,0	5,6
30-34 år	70,3	17,7	6,1	5,8
Utdanningsrelaterte forhold				
20-24 år	53,3	26,5	15,5	4,7
25-29 år	24,0	35,7	31,8	8,4
30-34 år	23,4	32,4	34,5	9,7
De fysiske boforholdene				
20-24 år	23,2	36,9	35,7	4,1
25-29 år	30,1	30,4	30,7	8,7
30-34 år	28,0	32,5	31,8	7,6
Stedet og de generelle omgivelsene				
20-24 år	31,8	30,6	32,5	5,1
25-29 år	33,9	28,4	28,4	9,4
30-34 år	31,5	28,8	29,8	9,9
Klimaet her				
20-24 år	20,9	26,9	45,9	6,3
25-29 år	19,9	27,0	44,4	8,7
30-34 år	29,6	29,2	35,9	5,3
Det sosiale miljøet				
20-24 år	35,5	32,7	26,1	5,7
25-29 år	38,2	35,0	18,9	7,9
30-34 år	34,2	33,9	24,8	7,0
Tjeneste- og kulturtilbudet				
20-24 år	30,6	36,6	27,8	5,0
25-29 år	30,5	38,9	21,5	9,0
30-34 år	26,5	35,2	29,2	9,1
Økonomiske forhold				
20-24 år	32,9	27,8	32,9	6,4
25-29 år	38,2	29,1	23,6	9,1
30-34 år	43,8	23,6	26,4	6,2

Tabell 8.4 Signifikante korrelasjoner for de enkelte flyttemotivene. Menn.

Jobb	Ut- danning	Bofor- hold	Stedet	Klimaet	Det sosiale	Tjeneste- og kul- turtilbud	Økono- mi
Økon: ,276	Jobb: ,198	Stedet: ,436	Boforh.: ,436	Stedet: ,304	Stedet: ,386	Sosialt: ,380	Jobb: ,276
Utd.: ,198	Tjenkult: ,161	Sosialt: ,299	Sosialt: ,386	Boforh: ,253	Tjenkult: ,380	Stedet: ,263	Sosialt: ,232
		Klima: ,253	Klima: ,304	Sosialt: ,220	Boforh: ,299	Utdann: ,161	Klima: ,220
		Økon.: ,211	Tjenkult: ,263	Økon: ,220	Økon: ,232	Klima: ,158	Boforh: ,211
		Tjenkult: ,157	Økon.: ,209	Tjenkult: ,158	Klima: ,220	Boforh: ,157	Stedet: ,209
						Økon: ,141	Tjenkult: ,141

Tabell 8.5 Signifikante korrelasjoner for de enkelte flyttemotivene. Kvinner.

Jobb	Ut- danning	Bofor- hold	Stedet	Klimaet	Det sosiale	Tjeneste- og kul- turtilbud	Økono- mi
Økon: ,242	Jobb: ,208	Stedet: ,486	Boforh.: ,486	Stedet: ,256	Stedet: ,413	Sosialt: ,341	Jobb: ,242
Utdann: ,208	Tjenkult: ,186	Sosialt: ,271	Sosialt: ,413	Tjenkult.: ,226	Tjenkult: ,341	Stedet: ,227	Boforh: ,239
Tjenkult: ,100		Økon: ,239	Klima: ,256	Boforh: ,205	Boforh: ,271	Klima: ,226	Sosialt: ,201
Sosialt: ,095		Klima: ,205	Tjenkult: ,227	Sosialt: ,202	Klima: ,202	Utdann: ,186	Stedet: ,187
Boforh: ,087		Tjenkult: ,154	Økon.: ,187	Økon: ,152	Økon: ,201	Økon: ,180	Tjenkult.: 180
		Jobb: ,087				Boforh: ,154	Klima: ,152
						Jobb: ,100	

Tabell 8.6 *Jobbtilbudet på to steder like attraktivt. Hvilke forhold vektlegges? Menn*

Menn		Viktig	Litt viktig	Ikke viktig	Vet ikke
Bomiljøet og standarden på boligen	20-24 år	61,6	33,8	3,4	1,1
	25-29 år	58,8	35,0	4,3	1,9
	30-34 år	65,3	29,5	4,4	0,8
Avstanden til hjemstedet	20-24 år	32,8	43,1	22,4	1,7
	25-29 år	44,3	38,4	14,9	2,4
	30-34 år	45,8	38,5	14,7	1,0
Nærheten til slekt og venner	20-24 år	38,2	46,8	13,5	1,4
	25-29 år	42,9	43,3	12,1	1,7
	30-34 år	43,9	45,2	9,9	1,0
Kultur- og underh.tilbud på stedet	20-24 år	25,1	46,2	25,4	3,2
	25-29 år	17,5	48,5	29,9	4,1
	30-34 år	16,8	46,0	34,3	2,9
Tilbudet på kaféer og restauranter	20-24 år	18,2	41,3	37,6	2,9
	25-29 år	15,3	40,4	40,6	3,7
	30-34 år	12,4	37,3	48,2	2,1
Utvalget av butikker og kjøpesentra	20-24 år	17,7	51,5	28,5	2,3
	25-29 år	13,4	47,4	36,1	3,0
	30-34 år	11,2	48,8	38,0	1,9
Den lokale tilgangen til naturen og muligheten for friluftsliv	20-24 år	43,5	39,5	15,0	2,0
	25-29 år	49,8	40,0	8,2	1,9
	30-34 år	63,1	29,3	6,4	1,2
Tilgangen til sjø lokalt	20-24 år	29,7	32,3	34,9	3,2
	25-29 år	34,3	34,7	26,7	4,3
	30-34 år	38,3	37,0	23,0	1,8
Tilgangen til fjell og skog lokalt	20-24 år	34,0	37,2	25,6	3,2
	25-29 år	41,3	42,3	13,4	3,0
	30-34 år	47,0	41,3	10,7	1,0
Gode kommunikasjoner til andre deler av landet	20-24 år	36,8	45,1	14,7	3,4
	25-29 år	36,9	44,3	15,1	3,7
	30-34 år	34,7	49,0	14,9	1,4
Organisasjons- og foreningslivet	20-24 år	8,6	33,1	51,0	7,2
	25-29 år	7,4	31,7	55,5	5,4
	30-34 år	8,0	36,9	50,8	4,3
Et bredt og variert næringsliv med tanke på videre jobbkarriere	20-24 år	32,9	47,4	15,0	4,6
	25-29 år	31,8	45,0	19,0	4,1
	30-34 år	30,2	48,6	19,2	2,0
Mulig å treffe folk jeg tror jeg har noe felles med	20-24 år	54,3	39,4	4,6	1,7
	25-29 år	56,4	37,8	3,7	2,2
	30-34 år	54,4	39,0	4,9	1,8
Klimatiske forhold	20-24 år	22,8	46,7	28,5	2,0
	25-29 år	25,0	43,0	28,9	3,0
	30-34 år	29,4	43,8	25,0	1,8

Tabell 8.7 *Jobbtilbudet på to steder like attraktivt. Hvilke forhold vektlegges? Kvinner*

		Viktig	Litt viktig	Ikke viktig	Vet ikke
Bomiljøet og standarden på boligen	20-24 år	65,1	31,8	2,6	0,5
	25-29 år	70,1	26,4	2,3	1,2
	30-34 år	70,4	26,8	2,2	0,7
Avstanden til hjemstedet	20-24 år	43,9	39,4	15,8	0,9
	25-29 år	54,8	34,4	9,0	1,8
	30-34 år	55,2	35,9	7,7	1,2
Nærheten til slekt og venner	20-24 år	51,5	40,2	7,1	1,2
	25-29 år	60,5	31,9	6,1	1,4
	30-34 år	59,0	34,2	6,1	0,7
Kultur- og underh.tilbudet på de stedet	20-24 år	25,7	47,1	23,6	3,6
	25-29 år	21,0	51,2	24,9	2,9
	30-34 år	18,2	55,2	24,1	2,5
Tilbudet på kaféer og restauranter	20-24 år	21,1	42,4	34,4	2,1
	25-29 år	12,1	42,9	42,5	2,5
	30-34 år	9,2	38,3	50,7	1,8
Utvalget av butikker og kjøpesentra	20-24 år	23,2	55,6	20,6	0,7
	25-29 år	16,1	53,3	28,8	1,8
	30-34 år	13,2	50,0	35,0	1,9
Den lokale tilgangen til naturen og muligheten for friluftsliv	20-24 år	43,5	44,7	8,7	3,1
	25-29 år	52,2	40,4	5,7	1,6
	30-34 år	61,9	33,5	4,0	0,7
Tilgangen til sjø lokalt	20-24 år	30,7	38,8	27,2	3,3
	25-29 år	34,8	34,4	27,4	3,5
	30-34 år	42,1	34,8	21,7	1,3
Tilgangen til fjell og skog lokalt	20-24 år	31,1	46,6	19,5	2,8
	25-29 år	38,5	42,8	15,7	3,1
	30-34 år	42,4	42,6	13,7	1,3
Gode kommunikasjoner til landet ellers	20-24 år	35,8	48,8	11,6	3,8
	25-29 år	34,6	49,0	12,5	3,9
	30-34 år	37,3	49,0	12,0	1,7
Organisasjons- og foreningslivet	20-24 år	5,7	34,7	50,2	9,3
	25-29 år	6,4	32,2	54,4	7,0
	30-34 år	9,0	41,0	45,2	4,8
Et bredt og variert næringsliv med tanke på videre jobbkarriere	20-24 år	33,6	44,8	16,8	4,7
	25-29 år	25,6	50,6	19,3	4,5
	30-34 år	28,0	47,0	20,3	4,7
Mulig å treffe folk jeg tror jeg har noe felles med	20-24 år	60,7	33,9	3,1	2,4
	25-29 år	62,7	32,2	3,1	2,0
	30-34 år	63,0	32,7	3,3	1,0
Klimatiske forhold	20-24 år	25,2	47,3	22,6	5,0
	25-29 år	26,9	46,0	23,0	4,1
	30-34 år	34,3	42,7	21,2	1,8

Tabell 8.8 *Jobbtilbudet på to steder like attraktivt. Hvilke forhold vektlegges? De fire sterkeste signifikante korrelasjonene. Menn*

Bomiljøet og standarden på boligen	Avstand til hjemmet 0,187	Klimatiske forhold 0,176	Utvalg av butikker, etc 0,160	Gode kommunikasjoner 0,158
Avstanden til hjemstedet	Nærhet slekt og venner 0,584	Natur og friluftsliv 0,206	Bomiljø og boligstandard 0,187	Tilgang til fjell og skog 0,179
Nærheten til slekt og venner	Avstand til hjemstedet 0,586	Felles interesser 0,184	Natur og friluftsliv 0,184	Tilgangen til fjell og skog 0,153
Kultur- og underh.tilbud på stedet	Kafé- og restauranttilbud 0,544	Utvalg av butikk, etc 0,401	Gode kommunikasjoner 0,263	Felles interesser 0,228
Tilbudet på kaféer og restauranter	Utvalg av butikker, etc 0,591	Kultur- og underholdn. 0,544	Gode kommunikasjoner 0,232	Felles interesser 0,179
Utvalget av butikker og kjøpesentra	Kaféer og restauranter 0,591	Kultur og underholdn. 0,401	Gode kommunikasjoner 0,254	Karriere-muligheter 0,225
Den lokale tilgangen til naturen og muligheten for friluftsliv	Tilgangen til fjell og skog 0,660	Tilgangen til sjø 0,325	Avstanden til hjemstedet 0,206	Nærhet til slekt/venner 0,184
Tilgangen til sjø lokalt	Tilgangen til fjell og skog 0,331	Natur og friluftsliv 0,325	Klimatiske forhold 0,163	Gode kommunikasj. 0,158
Tilgangen til fjell og skog lokalt	Natur og friluftsliv 0,660	Tilgangen til sjø 0,331	Avstanden til hjemstedet 0,179	Nærhet til slekt/venner 0,153
Gode kommunikasjoner til andre deler av landet	Karriere-mulighetene 0,287	Kultur og underholdn. 0,263	Felles interesser med folk 0,254	Butikker og kjøpesentre 0,254
Organisasjons- og foreningslivet	Kultur og underholdning 0,201	Gode kommunikasjoner 0,164	Felles interesser med folk 0,163	Karriere-muligheter 0,151
Et bredt og variert næringsliv med tanke på videre jobbkarriere	Felles interesser med folk 0,311	Gode kommunikasjoner 0,287	Butikker og kjøpesentre 0,225	Klimatiske forhold 0,195
Mulig å treffe folk jeg tror jeg har noe felles med	Karriere-mulighetene 0,311	Gode kommunikasjoner 0,254	Kultur og underholdning 0,228	Butikker og kjøpesentre 0,188
Klimatiske forhold	Butikker og kjøpesentre 0,206	Gode kommunikasjoner 0,201	Karriere-mulighetene 0,195	Bomiljø og bolig 0,176

Tabell 8.9 *Jobbtilbudet på to steder like attraktivt. Hvilke forhold vektlegges? De fire sterkeste signifikante korrelasjonene. Kvinner*

Bomiljøet og standarden på boligen	Avstand til hjemmet 0,193	Utvalg av butikker, etc 0,168	Nærhet slekt og venner 0,128	Felles interesser 0,110
Avstanden til hjemstedet	Nærhet slekt og venner 0,645	Bomiljø og boligstandard 0,193	Natur og friluftsliv 0,109	Felles interesser 0,089
Nærheten til slekt og venner	Avstand til hjemstedet 0,645	Bomiljø og boligstandard 0,128	Natur og friluftsliv 0,122	Tilgangen til sjø 0,122
Kultur- og underh.tilbud på stedet	Kafé- og restauranttilbud 0,533	Utvalg av butikk, etc 0,392	Gode kommunikasjoner 0,222	Felles interesser 0,198
Tilbudet på kaféer og restauranter	Utvalg av butikker, etc 0,582	Kultur- og underholdn. 0,533	Gode kommunikasjoner 0,238	Karriere-muligheter 0,219
Utvalget av butikker og kjøpesentra	Kaféer og restauranter 0,582	Kultur og underholdn. 0,392	Karriere-muligheter 0,217	Gode kommunikasj. 0,211
Den lokale tilgangen til naturen og muligheten for friluftsliv	Tilgangen til fjell og skog 0,619	Tilgangen til sjø 0,354	Felles interesser med folk 0,155	Klimatiske forhold 0,124
Tilgangen til sjø lokalt	Tilgangen til fjell og skog 0,380	Natur og friluftsliv 0,354	Felles interesser med folk 0,191	Gode kommunikasj. 0,152
Tilgangen til fjell og skog lokalt	Natur og friluftsliv 0,619	Tilgangen til sjø 0,380	Felles interesser med folk 0,141	Gode kommunikasj. 0,122
Gode kommunikasjoner til andre deler av landet	Karriere-mulighetene 0,292	Kaféer og restauranter 0,238	Kultur og underholdning 0,222	Butikker og kjøpesentre 0,211
Organisasjons- og foreningslivet	Felles interesser med folk 0,176	Gode kommunikasjoner 0,172	Karriere-mulighetene 0,161	Kultur og underholdn. 0,153
Et bredt og variert næringsliv med tanke på videre jobbkarriere	Felles interesser med folk 0,295	Gode kommunikasjoner 0,292	Kaféer og restauranter 0,219	Butikker og kjøpesentre 0,217
Mulig å treffe folk jeg tror jeg har noe felles med	Karriere-mulighetene 0,295	Klimatiske forhold 0,215	Gode kommunikasjoner 0,198	Kultur og underholdn. 0,198
Klimatiske forhold	Felles interesser med folk 0,215	Gode kommunikasjoner 0,208	Butikker og kjøpesentre 0,173	Karriere-muligheter 0,165